

قدم به قدم، همراه دانشجو...

WWW.GhadamYar.Com

جامع ترین و به روزترین پرتال دانشجویی کشور (پرتال دانش)
با ارائه خدمات رایگان، تحصیلی، آموزشی، رفاهی، شغلی و...
برای دانشجویان

- ۱) راهنمای ارتقاء تحصیلی. (کاردانی به کارشناسی، کارشناسی به ارشد و ارشد به دکتری)
- ۲) ارائه سوالات کنکور مقاطع مختلف سالهای گذشته، همراه پاسخ، به صورت رایگان
- ۳) معرفی روش های مقاله و پایان نامه نویسی و ارائه پکیج های آموزشی مربوطه
- ۴) معرفی منابع و کتب مرتبط با کنکورهای تحصیلی (کاردانی تا دکتری)
- ۵) معرفی آموزشگاه ها و مراکز مشاوره تحصیلی معتبر
- ۶) ارائه جزوات و منابع رایگان مرتبط با رشته های تحصیلی
- ۷) راهنمای آزمون های حقوقی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- ۸) راهنمای آزمون های نظام مهندسی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- ۹) آخرین اخبار دانشجویی، در همه مقاطع، از خبرگزاری های پربازدید
- ۱۰) معرفی مراکز ورزشی، تفریحی و فروشگاه های دارای تخفیف دانشجویی
- ۱۱) معرفی همایش ها، کنفرانس ها و نمایشگاه های ویژه دانشجویی
- ۱۲) ارائه اطلاعات مربوط به بورسیه و تحصیل در خارج و معرفی شرکت های معتبر مربوطه
- ۱۳) معرفی مسائل و قوانین مربوط به سربازی، معافیت تحصیلی و امریه
- ۱۴) ارائه خدمات خاص ویژه دانشجویان خارجی
- ۱۵) معرفی انواع بیمه های دانشجویی دارای تخفیف
- ۱۶) صفحه ویژه نقل و انتقالات دانشجویی
- ۱۷) صفحه ویژه ارائه شغل های پاره وقت، اخبار استخدامی
- ۱۸) معرفی خوابگاه های دانشجویی معتبر
- ۱۹) دانلود رایگان نرم افزار و اپلیکیشن های تخصصی و...
- ۲۰) ارائه راهکارهای کارآفرینی، استارت آپ و...
- ۲۱) معرفی مراکز تایپ، ترجمه، پرینت، صحافی و ... به صورت آنلاین
- ۲۲) راهنمای خرید آنلاین ارزی و معرفی شرکت های مطرح
- ۲۳) .....

WWW.GhadamYar.Ir

WWW.PortaleDanesh.com

WWW.GhadamYar.Org

۰۹۱۲ ۳۰ ۹۰ ۱۰۸

باما همراه باشید...

۰۹۱۲ ۰۹ ۰۳ ۸۰۱

WWW.GhadamYar.com

بسم الله الرحمن الرحيم

کارگاه آموزشی: آشنایی با شیوه‌های تولید

و چاپ مقاله‌های علمی-پژوهشی در مجله‌های

ISI

تهیه و تنظیم: محمد رضا خائف زاده

فهرست مندرجات

۳	پیشگفتار.....
۴	فصل اول: انگیزه های انتشار مقاله های علمی.....
۵	فصل دوم: اصول اساسی نگارش علمی.....
۶	فصل سوم: ساختار مقاله های علمی.....
۲۵	فصل چهارم: انواع مقاله های علمی.....
۲۷	فصل پنجم: چگونگی کسب عادت به نوشتن.....
۲۸	فصل ششم: تکنیک نگارش آزاد.....
۲۸	فصل هفتم: ویژگیهای یک مقاله علمی قابل قبول.....
۲۹	فصل هشتم: روشهای بیان اصالت یک پژوهش در مقاله.....
۳۱	فصل نهم: ملاحظات خاص زبانی در نگارش به زبان انگلیسی.....
۳۴	فصل دهم: اصول چکیده نویسی علمی و انواع چکیده.....
۳۶	فصل یازدهم: معیارهای انتخاب مجله برای انتشار.....
۳۷	فصل دوازدهم: اصول مکاتبه با مجله های علمی.....
۳۸	فصل سیزدهم: چگونگی پاسخگویی به نظرات داوران.....
۳۹	فصل چهاردهم: سخن پایانی.....
۳۹	منابع فارسی و لاتین.....
۴۰	منابعی برای مطالعه بیشتر.....
۴۰	پیوستها.....

پیشگفتار

توانایی در انتشار مقاله های علمی در مجله های معتبر بین المللی از جمله نیازهای مهم اعضای هیات علمی و دانشجویان دوره دکتری محسوب می شود. موفقیت در این امر علاوه بر برخورداری از دانش تخصصی درباره موضوع مورد مطالعه و تسلط بر مبانی نگارش، مستلزم آگاهی از قواعدی است که آشنایی با این قواعد از طریق آموزش اصول مقاله نویسی و ممارست در امر نگارش حاصل می شود. در همین راستا، این کارگاه با هدف ارتقاء مهارت های نگارش مقاله برای اعضای هیات علمی دانشگاهها و دانشجویان دوره دکتری طراحی شده است. مدرس این دوره آموزشی امیدوار است شرکت کنندگان در کارگاه بتوانند با به کار بستن موارد مطرح شده درجه موفقیت خود را در انتشار مقاله های علمی در مجله های بین المللی افزایش دهند.

اهم مطالبی که در این جزوه به اختصار آورده شده و به تفصیل بیشتر در حین برگزاری کارگاه مورد بررسی قرار خواهد گرفت شامل موارد زیر است: معرفی اصول و مهارت های لازم برای نگارش علمی، معرفی روش های تدوین ساختار مقاله های علمی، انجام تمرین برای تقویت مهارت های نگارشی، تبیین چگونگی کسب عادت به نوشتن جهت تقویت مهارت های نگارشی در طول زمان، آموزش مهارت در ایجاد پیوندهای لازم بین اطلاعات برگرفته از منابع اطلاعاتی برگزیده با دانسته های قبلی، چگونگی بکارگیری و استفاده بهینه از اطلاعات به دست آمده برای انجام مقصود مورد نظر، اطلاع از ملاحظات قانونی، اقتصادی و اجتماعی مربوط به استفاده و دسترسی به اطلاعات (مثل حقوق مولف، شیوه استناد دهی^۱ و موارد مشابه)، مرور شیوه های صحیح استناد دهی به منابع علمی رسمی و غیر رسمی، آشنایی با ابزارهای پژوهشی اصلی از جمله چکیده نامه ها، نمایه ها و اصطلاحنامه ها^۲، انجام تمرین برای آشنایی با روش های موثر مکاتبه با مجله های علمی بین المللی، چگونگی پاسخگویی به نظرات داوران، معرفی انواع چکیده های علمی با تاکید بر چکیده ساختار یافته^۳، و چگونگی تدوین گزارش های پیشرفت کار^۴.

امید است برگزاری این کارگاه در ارتقاء مهارت های نگارش علمی شرکت کنندگان مفید باشد. هرچند تاکید این دوره بر نگارش به زبان انگلیسی است اما اغلب موارد مطرح شده و بویژه اطلاعات مربوط به ساختار مقالات جنبه عمومی داشته و کاربرد آنها در نگارش مقالات علمی به زبان فارسی نیز مفید خواهد بود. تاکنون نیز کتابها و آثار متعددی درباره اصول مقاله نویسی به زبان فارسی و انگلیسی منتشر شده است که در این کارگاه مورد استفاده قرار گرفته و به گزیده ای از آنها استناد شده است و مطالعه هر یک در جای خود می تواند خیلی مفید باشد (مثل: طوسی، ۱۳۸۲ و ابولحسنی، ۱۳۸۱). ضمناً در هر فصل از جزوه تمرین هایی عملی پیش بینی شده است که امکان بررسی بیشتر موضوعات مطرح شده را برای خواننده فراهم می آورد و توصیه می شود شرکت کنندگان در کارگاه این تمرینها را مورد توجه قرار دهند.

¹ Citation Styles

² Abstract Journals, Indexes, and Thesauri

³ Structured Abstract

⁴ Work-in-progress Reports

فصل اول: انگیزه های انتشار مقاله های علمی

بی تردید انتشار مقاله علمی مستلزم صرف وقت و انرژی زیادی است. از این رو، موفقیت در این امر به انگیزه قوی و تمرین فراوان نیاز دارد و مرور این انگیزه ها می تواند در پیشبرد کار موثر باشد. گرچه ممکن است افراد به دلایل گوناگونی به انتشار مقاله بپردازند، اما معمولاً از نظر علمی مهمترین این دلایل عبارتند از:

- نوشتن به قصد آموختن^۵: معمولاً با نگارش یک مطلب امکان درک عمیقتر و یادگیری بهتر آن افزایش می یابد. با نگارش درباره یک موضوع نخستین کسی که از آن نوشته بهره مند می شود خود نویسنده است چرا که او می تواند از این رهگذر به شناخت بیشتری نسبت به موضوع دست یابد. بنابراین، گرچه یکی از اهداف نویسنده شریک ساختن دیگران در آرا و اندیشه هایش است اما قبل از هر کسی خود او از اثرش استفاده می کند.
- نوشتن به قصد بررسی موضوع تحقیق^۶: بدیهی است که هیچ پروژه پژوهشی در خلاء اتفاق نمی افتد و به نحوی با گذشته حداقل یک حوزه پژوهشی و در اغلب موارد با بیش از یک حوزه ارتباط دارد. بررسی پیشینه پژوهش و نوشتن در خصوص گذشته یک موضوع انگیزه مهمی برای بسیاری از نویسندگان علمی محسوب می شود که این امر به مرور پیشینه پژوهش^۷ معروف است و در این کارگاه به تفصیل مورد بررسی قرار می گیرد.
- نوشتن به قصد مستند سازی^۸: نوشتن در خصوص یک موضوع امکان مستندسازی در آن زمینه را برای پژوهشگران فراهم می آورد. علاوه بر آن با نگارش فعالیتهای پژوهشی در حین انجام پروژه ها می توان روند یک تحقیق را به تصویر کشید و آن را در مجله های معتبر مستند نمود.
- نوشتن به قصد گزارش دهی^۹: یکی دیگر از انگیزه های نوشتن ارائه گزارش فعالیتهای پژوهشی به جامعه علمی و به تامین کنندگان بودجه های پژوهشی است.
- نوشتن به قصد متقاعد کردن دیگران: یکی از روشهای معمول در ارتباطات علمی^{۱۰} پاسخگویی به منتقدان است که از طریق نوشتن و انتشار در مجله های بین المللی حاصل می شود.
- نوشتن به قصد نوشتن: گاهی نیز نوشتن فی نفسه می تواند یک انگیزه برای افراد باشد. البته نوشتن با چنین هدفی معمولاً برای نویسندگان مقاله های علمی مطرح نیست و ذکر آن در اینجا فقط به عنوان یکی از انگیزه های ممکن برای نوشتن انجام شده است.

علاوه بر موارد فوق حری (۱۳۸۵) نیز موارد ذیل را در خصوص انگیزه های نگارش علمی معرفی کرده است:

- سهم کردن دیگران در اندیشه ها و آرا خویش

⁵ Writing to Learn

⁶ Writing to review an area

⁷ Literature Review

⁸ Writing to document

⁹ Writing to report

¹⁰ Scholar Communication

- تبدیل دانش شخصی به دانش اجتماعی
- تملک یا شخصی کردن دانش
- تنازع بقا در محیط دانشگاهی و پژوهشی
- شعار "بنویس و زنده بمان" ^{۱۱} (حری، ۱۳۸۵)

❖ تمرین: آیا می‌توانید برای هر یک از موارد فوق در رشته تحصیلی خود مثالی مطرح سازید و مزایا و معایب احتمالی آنها را مقایسه کنید؟

❖ تمرین: به نظر شما کدام یک از انگیزه‌های فوق می‌تواند در موفقیت یک نویسنده موثرتر باشد؟ لطفاً دلایل خود را بیان نمایید.

فصل دوم: اصول اساسی نگارش علمی

این کارگاه آموزشی تلاش می‌کند اصولی از نگارش علمی را مطرح سازد که کم و بیش در همه رشته‌های علمی عمومیت دارد. اما بدیهی است که در این خصوص نمی‌توان دستورالعملی واحد با ذکر جزئیات کامل تدوین نمود که برای همه پژوهشگران و در همه رشته‌ها مناسب باشد. بنابراین، آنچه در اینجا آمده است مبانی پایه و مشترکی است که می‌توان ردپایی از آنها در همه رشته‌ها یافت. به همین منظور، در این کارگاه ابتدا به تفاوت‌های موجود در نگارش علمی در حوزه‌های مختلف اشاره می‌شود و در ادامه طرحی کلی که معمولاً در رشته‌های گوناگون با کمی تغییر قابل مشاهده است ارائه می‌گردد. بنابراین لازم است قبل از شروع به نوشتن در نگارش علمی به چهار محور ذیل توجه کنیم:

• اصول نگارش در هر رشته متفاوت است

نگارش در هر رشته علمی اصول و قواعد خاص خود را دارد. بنابراین نمی‌توان یک نسخه عمومی برای نگارش علمی در تمام رشته‌ها تجویز کرد. با مطالعه مقاله‌های منتشر شده در یک حوزه موضوعی می‌توان به زبان مشترک هر رشته پی برد و ساختارهای پذیرفته شده در هر حوزه را شناخت.

• زبان نگارش و ساختارها متفاوت است

رشته‌های مختلف زبان نگارش خاص خود را دارند. مثلاً پژوهش‌های علوم انسانی بیشتر از رویکرد توصیفی و تفسیری برخوردارند. در حالی که مقاله‌های علوم پایه، علوم آزمایشگاهی و رشته‌های فنی مهندسی بیشتر مبتنی بر ارائه نتایج پژوهشها در قالب نمودارها و فرمولها هستند. به عنوان مثال، گاهی حاصل یک سال کار آزمایشگاهی یک پژوهشگر در حوزه فیزیک یا بیوتکنولوژی ممکن است در یک نمودار خلاصه شود. از این رو مقاله‌های علوم انسانی معمولاً مفصلتر از علوم آزمایشگاهی و فنی و بیشتر متنی ^{۱۲} است.

^{۱۱} Publish or Perish

^{۱۲} Textual

• چگونگی ارائه بحثها متفاوت است

چگونگی ارائه بحثها در هر رشته متفاوت است و از اصول خاص خود پیروی می کند. لازم است در هر رشته با ساختار مورد قبول اهل آن علم آشنا بود و مطالب خود را بر آن اساس تدوین نمود.

• شیوه استنادها متفاوت است

دهها شیوه استناد^{۱۳} به منابع در رشته ها و دانشگاههای دنیا مورد استفاده قرار می گیرد. هیچ یک از این روشها بر دیگری برتری و امتیاز خاصی ندارد. آنچه به هر کدام از این شیوه نامه ها اعتبار می بخشد میزان پذیرش هر کدام میان اهل علم و گستره استفاده از آنهاست.

مثلا شیوه APA^{۱۴} که متعلق به انجمن روانشناسان آمریکا است از محبوبیت زیادی بین متخصصان علوم اجتماعی و علوم رفتاری برخوردار است. شیوه نامه شیکاگو بیشتر در حوزه ادبیات، تاریخ و هنر مورد استفاده قرار می گیرد و شیوه نامه ونکوور در علوم پزشکی کاربرد گسترده ای دارد (حری و شاهداغی، ۱۳۸۵).

❖ تمرین: آیا شما با ساختارهای پذیرفته شده برای مقاله های علمی در حوزه موضوعی خود آشنا هستید؟ آیا چگونگی ارائه بحثها و روشهای استناد دهی معمول در رشته خود را می شناسید؟ آیا موارد مطرح شده در این دستنامه قابل تعمیم به حوزه موضوعی شما می باشد؟

فصل سوم: ساختار مقاله های علمی

به رغم تفاوتهای موجود در رشته های مختلف می توان ساختاری مشترک برای مقاله های علمی ترسیم کرد که معمولاً در رشته های گوناگون به شکلی کمی و بیش مشابه وجود دارد. نگاهی به مجله های علمی نشان می دهد که اغلب مقاله های علمی - پژوهشی از ساختاری مشابه با طرح ارائه شده در جدول یک پیروی می کنند. این طرح از ۲۰ مولفه تشکیل شده است ولی بدیهی است که همه مقاله ها شامل تمام این ۲۰ مولفه نبوده و ممکن است در بعضی از مقاله ها مواردی در هم ادغام شود. مثلاً می توان بخش ۱۱ (روش شناسی) و ۱۲ (ابزار پژوهش) را در هم ادغام کرد. ضمناً معرفی این ۲۰ مولفه به این معنا نیست که هر مقاله علمی باید به تفکیک شامل تمام این موارد باشد. بلکه فقط به این معنا است که بسته به نوع مقاله این عناصر باید به نحوی در متن مقاله حضور داشته باشند. به عنوان مثال، در بسیاری از موارد بیان مسئله، هدف و پرسش پژوهش می تواند در مقدمه مقاله مطرح شوند. ضمناً چگونگی تدوین و آرایش این مولفه ها بر اساس خط مشی هر مجله ممکن است متفاوت باشد.

علاوه بر آن در بعضی از انواع مقاله ها که در قسمتهای بعدی توضیح داده می شود نمی توان همه موارد ۲۰ گانه را رعایت کرد. مثلاً در مقاله های مروری بخشهای مربوط به گردآوری داده ها، تحلیل و نمونه گیری وجود ندارد.

¹³ Citation Styles

¹⁴ American Psychology Association

جدول یک: ۲۰ جزء معمول در مقاله های علمی (با تاکید بر علوم انسانی و علوم اجتماعی)

ردیف	مؤلفه	Element	ملاحظات/کارکرد
۱	عنوان	Title	معمولا منعکس کننده مندرجات مقاله و حاوی کلیدواژه ها
۲	پدید آور	Author/Authors	نام، نشانی، درجه تحصیلی، محل کار و سمت نویسنده/نویسندگان
۳	چکیده	Abstract	حاوی مهمترین اجزاء متن اصلی که به اختصار بیان شده اند
۴	کلیدواژه ها	Keywords	جهت افزایش دسترس پذیری مقاله در هنگام جستجو
۵	مقدمه	Introduction	زمینه سازی برای آغاز بحث اصلی و معرفی مقدماتی پژوهش
۶	بیان مسئله	Problem Statement	اشاره به مشکلی که زمینه ساز اجرای پژوهش شده است
۷	تبیین هدف	Aims and Objectives	تبیین هدفی که مقاله دنبال می کند یا پژوهش دنبال کرده است
۸	پرسشهای پژوهش	Research Questions	پرسش / پرسشهای پژوهش و گاهی همراه با فرضیه / فرضیه ها
۹	پیشینه پژوهش	Literature Review	مرور نوشتارها و تشریح مبانی نظری مرتبط با موضوع
۱۰	معرفی پروژه	Research Site	ویژگیهای پژوهش و آنچه آن را از موارد مشابه مجزا می کند
۱۱	روش شناسی	Methodology	روش تحقیق به کار گرفته شده در پژوهش و دلایل انتخاب آن
۱۲	ابزار پژوهش	Research Tools	معرفی ابزار گردآوری و روش تحلیل داده ها
۱۳	جامعه پژوهش	Research Population	معرفی جامعه مورد مطالعه و ویژگیهای آن
۱۴	محدوده و محدودیتها	Limits and Limitations	آنچه پژوهشگر را محدود کرده و یا او در پژوهش اعمال نموده است
۱۵	یافته ها	Results/Findings	نتایج توصیفی و تحلیلی ناشی از پژوهش
۱۶	بحث و نتیجه	Discussion/Conclusion	تحلیل نهایی پژوهشگر از کار خود و تفسیر او از نتایج به دست آمده
۱۷	پیشنهادها	Further Research	پیشنادهایی برای حل مسئله اولیه و برای پژوهشهای بعدی
۱۸	تقدیر و تشکر	Acknowledgement	ذکر نام کسانی که در انجام پژوهش به نحوی نقش داشته اند
۱۹	منابع	References/Bibliography	ذکر منابع مورد استفاده بر اساس یکی از شیوه نامه های استاندارد
۲۰	پیوستها	Appendixes	آنچه که ارائه آن برای خواننده به عنوان اطلاعات تکمیلی مفید است

در این قسمت در مورد هر یک از مولفه های اصلی مقالات توضیحات بیشتری ارائه می شود:

۱. عنوان (معمولا منعکس کننده مندرجات مقاله و حاوی کلیدواژه ها)

نخستین بخش یک مقاله که توسط خوانندگان دیده می شود عنوان مقاله است. معمولا نیز نخستین قضاوت خواننده درباره محتوای مقاله از مطالعه عنوان حاصل می شود. لازم است عنوان مقاله روشن، گویا و تا حد ممکن مختصر باشد. از آنجا که افراد معمولا بر اساس عنوان مقاله به جستجو در بانکهای اطلاعاتی مقالات می پردازند دقت در انتخاب کلمات به کار رفته در عنوان به بازیابی موثر تر مقاله توسط سایر پژوهشگران کمک می کند. بنابراین توصیه می شود از به کار بردن کلمه هایی که به عنوان کلید واژه برگزیده نمی شوند پرهیز کنید. کلمه هایی مانند "مقدمه ای بر"^{۱۵}، "بررسی و تحلیلی از"^{۱۶}، و موارد مشابه فقط به طولانی شدن عنوان منجر شده و نقشی در بازیابی بهتر مقاله ایفا نخواهند کرد. علاوه بر این، در عنوان مقاله علمی نباید هیچ ابهامی وجود داشته باشد. بنابراین از به کار بردن کلمه های ابهام آمیز نیز باید پرهیز نمود.

❖ تمرین: نظر خود را در مورد جامعیت و گویایی هر یک از عنوانهای ذیل بیان کنید. آیا ابهامی در این عناوین دیده می شود؟ آیا امکان خلاصه کردن آنها وجود دارد؟

Brown, C.M. (1999). "Information-seeking behavior of scientists in the electronic information age: astronomers, chemists, mathematicians, and physicists". *Journal of the American Society for Information Science*, 50(10), 929-943.

Callinan, J. (2005). Information-seeking behaviour of undergraduate biology students: A comparative analysis of first year and final year students in University College Dublin, *Library Review*, 54 (2): 86-99.

Dervin, B. (1992). "From the mind's eye of the user: the sense-making qualitative-quantitative methodology". In: Glazier, J. & Powell, R. (eds.), *Qualitative research in information management*, pp. 61-84. Englewood, CO: Libraries Unlimited.

Hsieh-Yee, I. (1993). "Effects of search experience and subject knowledge on the search tactics of novice and experienced searchers". *Journal of the American Society for Information Science*, 44(3), 161-174.

Pickard, A. (1998). The impact of access to electronic and digital information resources on learning opportunities for young people: A grounded theory approach, *Information Research* [Online]. 4(2). <http://informationr.net/ir/4-2/istic/pickard.html> [Accessed 2 December 2004]

¹⁵ An introduction to

¹⁶ A survey of or an analysis of

Tauscher, L. & Greenberg, S. (1997). "How people revisit web pages: empirical findings and implications for the design of history systems". *International Journal of Human-Computer Studies*, 47, 97-137.

۲. نام، نشانی، درجه تحصیلی، محل کار و سمت نویسنده/نویسندگان

لازم است نام نویسنده یا نویسندگان یک مقاله همراه با نشانی کامل آنان در صفحه نخست مقاله ذکر شود. بویژه ذکر نشانی پست الکترونیکی برای مکاتبات بعدی ضروری است. اگر مقاله ای بیش از یک نویسنده داشته باشد، ترتیب نام نویسندگان معمولاً بر اساس میزان مشارکت آنان در مقاله تعیین می شود. نمونه ذیل یکی از انواع مقالات با هشت نویسنده است:

Fidel, R., Davies R.K., Douglass M.H., Holder J.K., Hopkins C.J., Kushner, E.J. Miyagishima, B.K., & Toney, C.D. (1999). "A visit to the information mall: Web searching behavior of high school students". *Journal of the American Society for Information Science*, 50(1), 24-37.

همچنین نمونه ذیل نام سه نویسنده یک مقاله است که مشخصات آنان همراه با نشانی پست الکترونیکی و محل کارشان ذکر شده است:

How Users Assess Web Pages for Information Seeking

Anastasios Tombros

Department of Computer Science, Queen Mary, University of London, London E1 4NS, United Kingdom, E-mail: tassos@dcs.qmul.ac.uk

Ian Ruthven

Department of Computer and Information Sciences, University of Strathclyde, Glasgow G1 1XH, United Kingdom, E-mail: Ian.Ruthven@cis.strath.ac.uk

Joemon M. Jose

Department of Computing Science, University of Glasgow, Glasgow G12 8QQ, United Kingdom, E-mail: jj@dcs.gla.ac.uk

برخی از مجله ها نیز از نویسندگان می خواهند که شرح مختصری از زندگی علمی و حرفه ای خود را برای اطلاع بیشتر خوانندگان ارسال کنند که معمولاً این اطلاعات در پیوست مقاله ها می آید.

۳. چکیده (معمولاً چکیده راهنما یا چکیده ساختار یافته)

هدف از تهیه چکیده فراهم آوردن تصویری کلی در خصوص محتوی مقاله است. کارکرد چکیده آن است که به خواننده در تصمیم گیری برای مطالعه متن اصلی یا عدم مطالعه آن کمک کند. بنابراین، چکیده باید اهم موارد مطرح شده در متن اصلی را به اختصار در بر گیرد. به دلیل اهمیت چکیده در مقاله نویسی بخش مجزایی در قسمتهای

پایانی این نوشتار به آن اختصاص یافته است و به تفصیل بیشتری در حین برگزاری کارگاه به آن پرداخته خواهد شد. چکیده ذیل یک نمونه غیر ساختار یافته و راهنما است:

Abstract: In this article, we investigate the criteria used by online searchers when assessing the relevance of Web pages for information-seeking tasks. Twenty-four participants were given three tasks each, and they indicated the features of Web pages that they used when deciding about the usefulness of the pages in relation to the tasks. These tasks were presented within the context of a simulated work-task situation. We investigated the relative utility of features identified by participants (Web page content, structure, and quality) and how the importance of these features is affected by the type of information-seeking task performed and the stage of the search. The results of this study provide a set of criteria used by searchers to decide about the utility of Web pages for different types of tasks. Such criteria can have implications for the design of systems that use or recommend Web pages.

برگرفته از مقاله:

Tombros, A.; Ruthven, I.; Jose, J (2005). How Users Assess Web Pages for Information Seeking. *Journal of the American Society for Information Science*, 56(4):327–344.

Abstract

Purpose – To understand what differences exist between first year biology and final year biochemistry students in University College Dublin so that measures can be taken to address those needs. It examines student's awareness and use of different sources of information for their course-work, their use of the (E-) library, why they visited the university library, the type of assistance they had received in using the library as well as the type of instruction they would receive in the future.

Design/methodology/approach – A questionnaire was designed and administered to both sample groups to investigate the information-seeking behavior of these students in different years.

Findings – The study highlights the positive aspects of seeking information from the student's perspective as well as the barriers they encountered when seeking course-related information. The findings show that there are differences in the extent to which sources of information are used by students in different years of their studies. Apart from web sites and web-based lecture notes, lack of awareness is the primary reason why undergraduate biology students did not use the library's electronic databases.

Research limitations/implications – The study does not distinguish between third and fourth year students in the final year sample.

Practical implications – One of the key recommendations is that bibliographic instruction should meet the specific information needs of first year biology and final year biochemistry students as well as greater liaison between faculty and librarians in the area of collection development and information literacy.

Originality/value – This paper establishes the importance of a cross-sectional study in understanding the difference in students' information needs in different years of their studies.

Keywords - Students, Information research, Information Behavior

Paper type - Research paper

برگرفته از مقاله:

Callinan, J. (2005). Information-seeking behaviour of undergraduate biology students: A comparative analysis of first year and final year students in University College Dublin, *Library Review*, 54 (2): 86-99.

❖ تمرین: به نظر شما هر یک از چکیده های فوق چه ویژگیهای مثبت و چه کاستیهایی دارند؟

۴. کلیدواژه ها (جهت افزایش دسترس پذیری مقاله در هنگام جستجو)

معمولاً دو روش اصلی برای انتخاب کلید واژه ها وجود دارد. روش اول که به انتخاب کلید واژه های کنترل شده معروف است به کمک اصطلاحنامه ها انجام می شود. در روش دوم که تحت عنوان انتخاب آزاد شناخته می شود بر اساس تصمیم نویسنده صورت می گیرد. در هر یک از این دو روش لازم است ترکیبی از واژگان اعم و اخص^{۱۷} که بیشترین و نزدیکترین رابطه معنایی را با محتوای مقاله دارد انتخاب شود. انتخاب کلید واژه مناسب در مقاله احتمال بازیابی بیشتر مقاله را توسط دیگران در آینده افزایش می دهد و در نتیجه به دریافت استناد بیشتر به مقاله کمک می کند.

۵. مقدمه (زمینه سازی برای آغاز بحث اصلی و معرفی مقدماتی پژوهش)

کارکرد مقدمه آماده ساختن ذهن خواننده برای ورود به بحث اصلی و تبیین اهمیت مقاله است. از نوشتن جملات کلیشه ای و کلی در مقدمه پرهیز کنید چرا که اثر منفی و ملال آوری بر ذهن خواننده به جای می گذارد. بر عکس اگر مقدمه با جملاتی که مبین اهمیت مقاله و رویکرد ویژه آن باشد شروع شود خواننده به ادامه مطالعه متن اصلی علاقه مند می شود. متن ذیل نمونه مقدمه در یک مقاله است:

Introduction: Most information-seeking research has focused on adults or on children, with little focus on adolescents (Shenton, 2004). In an effort to redress this lack of research, the researchers secured a 3-year grant from the Institute of Museum and Library Studies (IMLS) to study the everyday life information-seeking (ELIS) behaviors of inner-city teenagers. This is the second part of a two-part article describing the results of this project. Everyday life information-seeking behavior is an increasingly popular subset of information-seeking research (Savolainen, 2004). ELIS research deals with information behavior related to people's private lives, as opposed to information behavior relating to work or academic needs. As Savolainen (2004) explained, "Typically, ELIS studies discuss the ways in which people use various information sources to meet information needs in areas such as health, consumption, and leisure" (p. 1). A review of literature in the areas of ELIS research and adolescent information behavior research (Part 1) showed that little research has been

conducted into the ELIS behaviors and preferences of adolescents, and even less work has been tied directly to inner-city teens. As a result, little is known about teens' ELIS needs, uses, and preferences, and even less is known about urban teens' ELIS needs, uses, and preferences. This second article will propose an empirical model of urban teens' everyday life information needs; discuss the relationship of the empirical model to the theoretical model presented in Part 1 (Agosto & Hughes-Hassell, 2006), and provide examples from the data that support each of the individual components of the empirical model.

Agosto, D., Hughes-Hassell, s. (2006) Toward a Model of the Everyday Life Information Needs of Urban Teenagers, Part 2: Empirical Model, *Journal of the American Society for Information Science*, 57(11):1418-1426

۶. بیان مسئله (اشاره به مشکلی که زمینه ساز اجرای پژوهش شده است)

تبیین دقیق و روشن مسئله ای که انگیزه اصلی نگارش یک مقاله و انجام طرح پژوهشی مورد نظر بوده از اهمیت ویژه ای برخوردار است. موفقیت در چگونگی بیان مسئله به موفقیت مقاله کمک می کند و بی توجهی به آن نیز رغبت خواننده را در ادامه مطالعه مقاله کاهش خواهد داد. بنابراین، پیشنهاد می شود در تدوین این بخش دقت کافی صرف شود. متن ذیل که برگرفته از یک مقاله پژوهشی است نمونه ای از یک بیان مسئله است:

Problem statement

Techniques for evaluating digital libraries and archives differ from those for traditional ones in terms of methodology, but the common objective is to assess the ability of the archive to provide pertinent information to users. The evaluation will not attempt to be comprehensive but focuses upon the international coverage of the archive and whether there is unbiased reporting of different countries. If researchers use the archive as an information source, they need to know as much as possible about its coverage, given its aim to archive the whole Web. Search engines do not (Lawrence & Giles, 1999) and cannot (Thelwall, 2002) index the whole Web so the archive will not index the whole Web. Is the archive's coverage of the Web biased, and if so, in what way? The rationale behind probing this question is that a fair and balanced history of the Web requires a fair representation of Web sites of different countries and that this is a critical question for any researcher seeking to use the archive for data that cross national boundaries. Given the international nature of the Web the choice of this issue for bias evaluation is natural but evidence of significant bias would also be of interest to nation-based studies too; presumably, if there is one kind of bias then there will be others.

برگرفته از مقاله:

Thelwall, M., Vaughan, L. (2004). A fair history of the Web? Examining country balance in the Internet Archive, *Library and Information Science Research*, 26: 162-176.

¹⁷ Broader and Narrower Terms

۷. تبیین هدف / اهداف پژوهش

یکی از نخستین پرسشهایی که پس از انتخاب یک مقاله بر اساس عنوان آن در ذهن خوانندگان شکل می گیرد کسب آگاهی نسبت به هدفی است که مقاله دنبال می کند و هدفی که پژوهش مربوط به آن دنبال کرده است. بنابراین، باید قبل از آنکه خواننده از ادامه مطالعه مقاله به دلیل عدم آگاهی نسبت به هدف آن صرف نظر کند به نحوی این پرسش را پاسخ داد. دو متن ذیل مثالهایی است که در مقدمه دو مقاله مطرح شده و هدف هر یک را به اختصار نشان میدهند.

It is likely that user perceptions of the search effort required, the anticipated benefits of such effort, and the likelihood and perceived impact of missing information, in relation to different kinds of information need are important determiners of search behaviour. They are also likely to affect the amount of effort people are likely to be prepared to commit – and see as necessary – in relation to undergoing search training. A better understanding of such issues is arguably important if we are to improve search training and search engine features such as help systems. Such knowledge is also likely to be an important prerequisite baseline for a better understanding of the relationship between both subjective and more objective aspects of search effort and outcome. However, our current knowledge of these issues is still limited. The study reported here seeks to illuminate such perceptions.

برگرفته از:

Mansourian, Y. and Ford, N. (2007). “Search persistence and failure on the Web: a “bounded rationality” and “satisficing” analysis. *Journal of Documentation*, Vol. 63 No. 5 pp. 680-701

Citation rates are becoming increasingly important in judging the research quality of journals, institutions and departments, and individual faculty. This paper looks at the pattern of citations across different management science journals and over time ... measuring the quality of academic publications and journals is of ever greater concern. For individual academics, the reputations of the journals they publish in and the number of citations their papers receive affect their careers through tenure and promotion. For journal publishers, ranking lists, whether based on peer review or citation counts, are vital for circulation. While for universities and university departments, evaluations of research quality, such as the Research Assessment Exercise (RAE) in the UK, determine the allocation of government funding, and make or break reputations... this study is concerned with citations but primarily in terms of the dynamic behavior of citations over the lifetime of a paper. In particular, it addresses the question of to what extent we can predict the future number of citations that a paper will receive if we know how many it has received so far.

برگرفته از:

Mingers, J, Burrell, Q. (2006). Modeling citation behavior in Management Science journals. *Information Processing and Management*, Vol. 42, 1451–1464

۸. پرسش / پرسشهای پژوهش و گاهی فرضیه / فرضیه های پژوهش

هر پژوهشی در صدد پاسخگویی به پرسش یا پرسشهایی است که متناسب با هدف پژوهش تدوین شده اند. علاوه بر پرسش در بسیاری از پژوهشهای قیاسی^{۱۸} و کمی^{۱۹} فرضیه هایی نیز مطرح است که باید به دقت تبیین شوند. مثال ذیل نمونه ای از تبیین پرسشهای یک پژوهش است:

Research questions addressed in this paper are as follows:

RQ1. How do participants in the study feel about web searching in general?

RQ2. How do participants in the study perceive the web and to what extent does their perception match perceptions identified by previous researchers?

RQ3. Are there differences between the search procedures that participants use for work-related topics and those they adopt for everyday life searches?

RQ4. Is success perceived differently if a searcher is seeking work-related information rather than carrying out an everyday life related searches?

برگرفته از:

Mansourian, Y. and Madden, A. (2007). "Perceptions of the web as a search tool amongst researchers in biological sciences Biologists". *New Library World Vol. 108 No. 9/10*, pp. 407-421.

۹. پیشینه پژوهش، مرور نوشتارها و تشریح مبانی نظری مرتبط با موضوع

دلایل متعددی برای اشاره به پیشینه پژوهش وجود دارد که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- نشان دادن پیوند پژوهش حاضر با پژوهشهای قبلی
- نشان دادن احاطه نویسنده/نویسندگان به حوزه موضوعی مورد مطالعه
- رهنمون ساختن خواننده به مطالعه منابع بیشتر
- به تصویر کشیدن رویکردهای حاکم بر حوزه موضوعی مورد نظر و ترسیم ارتباط آنها با رویکرد مقاله

بسته به جامعیت پیشینه پژوهش می توان مرور نوشتارها را به دودسته جامع و گزیده و بر اساس رویکرد تحلیلی آنها به دو دسته توصیفی و تحلیلی تقسیم بندی کرد. بر این اساس در مقالات ممکن است یکی از چهار حالت ذیل پدید آید که در شکل یک مشخص شده است. بهترین شیوه برای مقالات علمی روش تحلیلی و گزیده است چرا که ضمن رعایت اختصار نویسنده می تواند تحلیل خود را از روند حاکم بر حوزه موضوعی نیز به تصویر بکشد.

¹⁸ Deductive approach

¹⁹ Quantitative approach

میزان جامعیت مرور نوشتارها

سطح تحلیل	مرور نوشتارهای تحلیلی و گزیده (مناسب مقالات علمی - پژوهشی) ✓	مرور نوشتارهای تحلیلی و جامع (مناسب رساله های دکتری)
	مرور نوشتارهای توصیفی و گزیده (مناسب مقالات علمی - ترویجی)	مرور نوشتارهای توصیفی و جامع (مناسب کتابشناسیها و مقاله نامه ها)

شکل یک: انواع مرور نوشتارها بر اساس جامعیت آنها و سطح تحلیل در هر یک

متن ذیل نمونه یک مرور نوشتارهای تحلیلی و گزیده است:

Related literature

Studies of information seeking have a relatively short history, but have covered many aspects of user interactions with the web. There remain; however, several unexplored questions, providing researchers with fertile grounds for future studies. The specific characteristics of the search context on the web make it significantly different from pre-web search systems. Mansourian (2004) reviewed these differences and concluded that there are four main ways in which the web differs from earlier online search environments. These are:

- (1) the tremendous growth of electronic information in a heterogeneous and unstructured environment;
- (2) a tendency to focus on technical aspects of the web, without contextualizing them by including an equal emphasis on human computer interactions;
- (3) the rapid increase in the number of end-users in general and inexperienced users in particular;
- (4) the lack of sufficient knowledge about users' characteristics and their needs.

However, as research leads to an increasing number of publications our understanding of web searching is growing. Recent review publications provide a general overview of the main trends and issues in the area (Fourie, 2002, 2006; Martzoukou, 2004; Spink and Jansen, 2004, Spink, 2003; Jansen and Pooch, 2001; Hsieh-Yee, 2001). Spink and Jansen (2004, pp. 28-9) note that:

"Overall from 1995 to 2004, web search behaviour studies have proliferated in number and complexity, and are becoming, more international and interdisciplinary in nature. The range of studies has diversified to include cognitive and behavioural studies using transaction logs, experimental and single web site and longitudinal studies . . . web search evaluation studies are moving to consider more user-centred approaches."

Since, 1995 a range of studies has been carried out on various aspects of information seeking on the web. Some researchers focused on specific groups of web users. For example, Bilal (2000) and Madden et al. (2006) investigated children's web searching.

Some studies concentrated on specific aspects of web search procedure. Ford et al. (2005) for instance, studied the effects of individual differences and web users' cognitive style on their search performances. In general, during the last 11 years (1995-2006) various studies have explored the process of web searching by focusing on one or more of the elements which are influential in web searching. Some were concerned with aspects of the user (Choo et al., 2000; Kim, 2001; Cothey, 2002); others studied the search tools used (Vaughan and Thelwall, 2004); and a third group dealt with web-based resources and different forms of presentation (Zhang and Dimitroff, 2005).

برگرفته از:

Mansourian, Y. and Madden, A. (2007). "Perceptions of the web as a search tool amongst researchers in biological sciences Biologists". *New Library World Vol. 108 No. 9/10*, pp. 407-421.

به دلیل اهمیت بخش مرور نوشتارها و پیشینه پژوهش در این کارگاه تاکید ویژه ای بر این بخش وجود دارد و در حین برگزاری کارگاه با جزئیات بیشتری به آن پرداخته می شود. پریخ و فتاحی (۱۳۸۴) به تفصیل چگونگی نگارش پیشینه پژوهش و هدف از آن را تبیین کرده که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. شناسایی آثار هسته^{۲۰} و مطرح و شناسایی نویسندگان^{۲۱} و پژوهشگران معتبر.
۲. شناسایی نظریه ها و فرضیه ها در زمینه موضوع مورد پژوهش.
۳. نشان دادن اشراف و احاطه پژوهشگر بر حوزه مورد بررسی و روندهای جاری در آن حوزه^{۲۲}.
۴. اطمینان از عدم تکراری بودن پژوهش در دست انجام.
۵. مقایسه پژوهش حاضر با موارد مشابه و ذکر تفاوتها و شباهتهای موجود.
۶. شناسایی زمینه های خالی تحقیق^{۲۳}.
۷. تبیین دقیق محدوده پژوهش در حوزه مطالعاتی مرتبط با آن.
۸. برقراری پیوند میان پژوهش حاضر و تحقیقات قبلی.
۹. کمک به پژوهشگر در تفسیر و تحلیل نتایج.
۱۰. فراهم آوردن چارچوب نظری و شناسایی منابع اطلاعاتی مرتبط با پژوهش در دست اقدام.

²⁰ Core works

²¹ Core people

²² Current trends and issues

²³ Research gaps

۱۰. معرفی پروژه تحقیقاتی: تبیین ضرورت اجرا و ویژگیهای متمایز کننده پژوهش

تبیین ویژگیهای پروژه انجام شده و آنچه باید در مورد آن به خواننده گفته شود نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. اشاره به سابقه پژوهش، چگونگی شکل گیری آن و فضایی که در آن پژوهش اجرا شده از جمله مواردی است که می تواند در این بخش از مقاله ذکر شود.

۱۱. تشریح روش شناسی مورد استفاده و تبیین رویکرد مقاله

بی تردید انجام هر طرح پژوهشی مستلزم به کار گیری یک روش شناسی^{۲۴} مناسبی است که پژوهشگر را به اجرای طرح مورد نظر و پاسخگویی به پرسشهای پژوهش قادر می سازد. معمولاً در هر رشته روشهای متعددی وجود دارد که برخی از آنها از مقبولیت و عمومیت بیشتری برخوردارند و در اغلب تحقیقات آن رشته مورد استفاده قرار می گیرند. البته بدیهی است که معیار گزینش یک روش قبل از هر چیز به تناسب آن با اهداف پژوهش بستگی دارد. در واقع این هدف پژوهش و پرسشهای آن است که نوع روش را تعیین می کند. با این حال توانایی پژوهشگر در بیان دلایل انتخاب روش خود و دفاع از آن کاملاً اهمیت دارد.

بنابراین، تبیین دقیق روش مورد استفاده و دلایل انتخاب آن از ویژگیهای مهم هر مقاله علمی محسوب می شود و در زمان داوری مقاله کاملاً مورد توجه داوران قرار می گیرد. بر این اساس، دقت در تدوین این بخش می تواند به پذیرش مقاله کمک کند و در مقابل عدم توجه به آن می تواند نقضی جدی برای یک مقاله به شمار آید. به عنوان مثال متن دو ذیل نمونه ای از تبیین روش شناسی استفاده شده در دو طرح پژوهشی است:

Methodology

A self-completion questionnaire was the approach taken for data collection as it allowed greatest accessibility to the target population. A survey instrument was developed specifically for this study. The questionnaire is primarily divided into four main sections.

- (1) Section A: library use;
- (2) Section B: use of index and abstract databases;
- (3) Section C: type of information sources used for course-work;
- (4) Section D: library instruction and factual demographic information.

Callinan, J. (2005). Information-seeking behaviour of undergraduate biology students: A comparative analysis of first year and final year students in University College Dublin, *Library Review*, 54 (2): 86-99.

Methodology

The empirical part of this paper ask: how do HCI Professionals, within their work life world, see the users of software? The interview study reported here was carried out with some of the most

experienced HCI Professionals in Denmark. The study took place as a qualitative interview study in the tradition of the qualitative research interview, which allows the researcher to ask questions to different issues in the interviewees' life-world, including practical issues of how to do things and cognitive issues such as personal and professional epistemologies (Kvale, 1996). This approach makes this study different from other studies in several ways. Instead of investigating how the conception of the user has changed or should change in HCI research (Bannon, 1991; Fischer, 2000; Rogers, 2001), this study investigates how HCI Professionals in practice learn and think about their users. And, instead of asking practical designers to give their opinion on social scientists' user models (e.g. Hasdogan, 1996), this study asks academically trained HCI Professionals how they construct and perceive users. Furthermore, instead of studying how HCI Professionals apply user descriptions indirectly in their work with usability tests (Hertzum and Jacobsen, 2001; Vermeeren et al., 2003), this study asks directly to the user descriptions. Finally, this study also explores something the other studies didn't: what do HCI Professionals do when they have no suitable theory or method for describing users at hand?

برگرفته از:

Clemmensen, T. (2004). Four approaches to user modeling—a qualitative research interview study of HCI professionals' practice, *Interacting with Computers* 16: 799–829.

❖ تمرین: ضمن مقایسه دو متن فوق مزیتها و کاستیهای هر یک را مشخص نموده و برای تحلیل خود دلایل روشنی مطرح نمایید.

۱۲. ابزار گردآوری داده ها، روش نمونه گیری و ابزار تحلیل داده ها

اشاره مختصر به روش گردآوری و تحلیل داده ها برای خوانندگان بسیار مفید خواهد بود و فرصتی برای آنان فراهم خواهد آورد که ضمن آشنایی با روش پژوهش گزارش شده از دلایل نتایج به دست آمده نیز آگاه شوند. متن گزیده ذیل نمونه ای از این بخش در یک مقاله است.

Participants

As questionnaires were administered in class to all students doing first year biology, only those who were in class on the day were involved in this study. Owing to the small sample size of the fourth year biochemistry class and for the purpose of this study, both third year and fourth year students doing biochemistry were chosen to represent the “final year” sample. A pilot survey was conducted with eight postgraduate students from the Department of Library and Information Studies to assess the strengths and weaknesses of the questionnaire and modifications were made accordingly. The questionnaires were then administered in class to all of the first year science students studying biology. In May 2003, a postal survey was mailed to the home addresses of all the third and fourth year biochemistry students. A cover letter sent with the questionnaire explained the purpose of the

²⁴ Methodology and research methods

research and guaranteed confidentiality. A letter from the registrar encouraging students to co-operate and a SAE were also enclosed. Four weeks after these questionnaires were posted, a letter of reminder was sent to all of these students. All questionnaires were posted independently from the central administration building in the university and no personal information regarding any of the students in either of the sample groups was available to the researcher.

Analysis

The data obtained were analyzed using Statistics Package for the Social Sciences (SPSS), as this was useful for creating frequency tables for each of the variables. The open-ended questions were analyzed using content analysis.

۱۳. توصیف ویژگیهای جامعه پژوهش و مشخصات نمونه گرفته شده از آن

لازم است در یک مقاله علمی جامعه پژوهش و ویژگیهای آن به دقت و در عین حال به اختصار معرفی شود. بویژه مشخصاتی از این جامعه که مربوط به موضوع مقاله است از اهمیت شایان توجهی برخوردار می باشد. اگر این بخش از مقاله به خوبی تبیین شود به بسیاری از پرسشهایی که ممکن است در ذهن خوانندگان در خصوص دلایل انتخاب روش شناسی و چگونگی تحلیل داده ها شکل گیرد به خوبی پاسخ داده خواهد شد. مثلاً متن ذیل نمونه ای از این بخش است:

Universities were chosen as subjects for the study for a number of reasons. Firstly, universities are substantial and experienced users of IT and a significant number have emerged as purchasers of ERP systems. Second, Rands (1992) and Weill and Olson (1989) have argued that the requirements for software acquisition vary considerably across different industries. Not only does the demand for software vary across industries, so to does the source of supply. Universities are a specific vertical market targeted by ERP vendors, which conveniently identifies stability on the supply side as well as the demand side. Restriction to a particular industry and market segment, prevent industry and market effects from distorting the analysis. Finally, following the direction given by Eisenhart (1989) that the process of interest must be transparently observable, universities emerge as suitable candidates. Universities have formal approaches to action and their activities are habitually documented. Also, many universities have placed material relevant to this research programme in an accessible form on their web sites. This varied collection of documents included requests for proposal (RFP), publicity statements and committee reports relating to the ERP project. Data for this study was obtained from a sample of universities taken from the population of universities that have adopted ERP systems. From this population, only those universities that made their rationale for adopting ERP systems accessible in an electronic form were considered.

برگرفته از:

Oliver, D. and Whymark, G. Romm, C. (2005). Researching ERP adoption: an internet-based grounded theory approach, *Online Information Review*, 29 (6): 585-603.

۱۴. تبیین محدوده و محدودیت‌های پژوهش

هر طرح تحقیقاتی از نظر جامعه مورد مطالعه و هدفی که دنبال می‌کند دارای محدوده^{۲۵} مشخصی است که توسط پژوهشگر و به منظور انجام پذیر شدن^{۲۶} طرح تدوین می‌شود. به بیان دیگر، محدوده هر پژوهش توسط خود پژوهشگر تعیین شده و بر روند پژوهش اعمال می‌شود. بدیهی است که به منظور عملی شدن طرح‌های تحقیقاتی پژوهشگران ناچار به تعیین محدوده کار خود هستند تا بتوانند از این طریق نظامی منطقی به کار خود بخشیده و از نتایجی که به دست می‌آورند دفاع کنند. در مقابل محدودیت‌هایی^{۲۷} وجود دارد که خارج از کنترل پژوهشگر است و منشاء دیگری از جمله عوامل محیطی دارند. معمولاً این محدودیت‌ها به نحو اجتناب‌ناپذیری بر روند پژوهش‌ها تاثیر می‌گذارد. معرفی و تشریح عواملی که محدوده و محدودیت‌های یک پژوهش را نشان می‌دهند از امتیازهای یک مقاله علمی به شمار می‌آید و معمولاً در زمان داوری مقاله مورد توجه داوران قرار می‌گیرد. متن ذیل نمونه تبیین محدودیت‌های پژوهش است:

Limitations

Our study participants were college students enrolled in a required introductory computer course and were therefore likely to have more experience, exposure to search engines, and comfort with searching than the general public. In addition, they represented a limited range of ages. Although the homogeneity of the participant population is a limitation from the perspective of external validity, it should improve internal validity, which was, as in almost all laboratory studies, the main concern of this research. The logic and assisted interface training participants received was of relatively short duration. Although our manipulation checks did show strong effects of training on test performance, it is possible that the amount of time devoted to the self-paced Web-based instructions was not sufficient for fully absorbing the information presented and that longer training could have had a stronger effect on performance. We would also like to point out that the main focus of this research was not on evaluating the user interface characteristics of a specific interface, but on evaluating how two different types of training in conjunction with the availability of certain user interface features affect the participants' performance and attitudes. Therefore, a detailed evaluation of the assisted interface using methods of usability research was outside the scope of this study. Finally, to focus solely on Web queries, we created an artificial environment that prohibited users from the common information-gathering approach of combining searching with browsing (Catledge & Pitkow, 1995). This undoubtedly led to increased user frustration with both search interfaces.

برگرفته از:

Wendy Lucas and Heikki Topi, (2004). Training for Web Search: Will It Get You in Shape? Journal of the American Society for Information Science, 55(13):1183-1198

²⁵ Limit or research scope

²⁶ Feasibility

²⁷ Limitations

۱۵. ارائه یافته های توصیفی و تحلیلی (معمولا همراه با جدول و نمودار)

یافته های پژوهش باید ابتدا توصیف شده و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند. معمولا در این بخش چهار سطح توصیف^{۲۸}، مقایسه^{۲۹}، تحلیل^{۳۰} و تفسیر^{۳۱} قابل مشاهده است که در طی این مراحل به تدریج بر سهم نویسنده و اندیشه او در بیان مطالب افزوده می شود. در بخش توصیفی در ارائه نتایج استفاده از جدول و نمودار^{۳۲} و بویژه در رشته های علوم پایه، کشاورزی، پزشکی و مهندسی کاملا معمول و پذیرفته شده است. اغلب توصیه می شود این جدولها و نمودارها به نحوی تنظیم شوند که بیشترین اطلاعات را با اشغال کمترین فضا در اختیار خواننده قرار دهند. ضمنا لازم است توضیحات کافی برای مندرجات همه جدولها و نمودارها به صورت متنی و به اختصار ارائه شود. متن ذیل نمونه ای از یافته های یک پژوهش است:

Findings

The participants in this study were experienced Web users and they search the Web quite frequently, at least once a day. They usually look for both work-related and everyday life information. In terms of their feelings of Web searching there are both positive and negative feelings. Ease of access, quick access, availability of a wide range of information resources on the Web, and sufficiency of relevant information are some examples of positive comments. In contrast, information overload, inefficiency of search tools, delay in response and high possibility of missing relevant information are some examples of negative comments on Web searching. They also reported several occasions of failure in Web searching. The study identified their main coping strategies to rectify failed searches.

بر گرفته از:

Mansourian, Y. (2008). "Coping strategies Web searching". *Program: Electronic Library and Information Systems*. Vol. 42 No. pp. 128-39.

۱۶. بحث و نتیجه گیری (پاسخگویی به پرسشهای پژوهش و تامین هدف)

این دو بخش ممکن است همراه هم یا به صورت جداگانه اما معمولا به دنبال یکدیگر ارائه شوند. انتظار می رود که نویسنده در این بخش پاسخ پرسشهای پژوهش و برداشت نهایی خود را از پژوهش مطرح کند:

The participants in this study reported a series of coping strategies that they usually implement to overcome their failure in satisfying their information needs. These strategies are grouped into two categories of active and passive. Active strategies are those methods that require further activities to obtain more satisfactory results. The study identified two levels of active strategies. At the first level,

²⁸ Description

²⁹ Comparison

³⁰ Analysis

³¹ Interpretation

³² Tables and charts

users may try to find a solution to overcome their search failure on their own. At the second level, they may look for help from other people. In this paper the first level is referred to as revising strategies and the second level as help-seeking strategies. Passive strategies include the strategies that involve less action to modify the situation. The matrix presented in the paper shows that Web users usually prioritise their coping strategies according to the importance of the search and their determination to change a failed search into a successful one. This study identified four methods of developing coping strategies: attending training courses; using trial and error; knowledge sharing with colleagues; and adoption of the pre-Web coping strategies on the Web. Categorisation of different search sessions based on this matrix enables us to address users' behaviour to react to information seeking failure. The potential applicability of the results on information literacy programmes can be considered as one of the main implications of this study. Indeed, the successful outcome of any information literacy programme depends on having a realistic image of end users' search behaviour. Their conceptualisations of search failure, and their coping strategies form important parts of this image. Moreover, librarians can contribute to the enhancement of Web users' information seeking skills by considering their reactions and search behaviours after receiving unsatisfactory results. Librarians can help end users to adopt appropriate coping mechanisms to overcome their failure in Web searching. The appropriateness of any coping strategies depends on the search context and how accurately the user conceptualises his/her search failure.

برگرفته از:

Mansourian, Y. (2008). "Coping strategies Web searching". *Program: Electronic Library and Information Systems*. Vol. 42 No. pp. 128-39.

۱۷. پیشنهاد/پیشنهادهایی برای پژوهشهای بعدی

معمولاً مقالات علمی با ارائه پیشنهادهایی برای پژوهشهای بعدی به پایان می‌رسند. به بیان دیگر یک مقاله علمی باید راهگشای سایر پژوهشگران در حوزه موضوعی خود باشد و بجای آنکه سعی در گذاشتن نقطه پایانی برای یک موضوع داشته باشد در جهت گشودن افقهای تازه برای سایر محققان تلاش کند. به عنوان نمونه می‌توانید به مثال ذیل توجه کنید:

The sample used here was made up of high-achieving individuals – mainly male, and relatively high in the organisation in which they worked. According to the locus of control research reported above, such individuals are likely to have a generally high internal locus of control – particularly, according to attribution theory, relating to success. Such biases were not supported by the present research, which found an association of external attribution to a large percentage of the searches. It may be that we need to differentiate – in relation to the predictors in these theories – between levels of achievement and confidence in relation to the specific activity of searching, as opposed to more general academic seniority and achievement. Again, this is a question requiring further research. This study suggests that understanding user aspects of web searching may play a vital role in enhancing the effectiveness of search behaviour. The findings are arguably useful in providing a degree of

evidence suggesting that locus of control and attribution theory represent possible and plausible frameworks for helping us to increase our theoretical understanding of web-based search behaviour, and develop more effective search training and information literacy programmes. It does this by providing at least a prima facie case for conducting the further research required to shift the ideas presented from the status of being possible and plausible to probable – and thus actually rather than just potentially useful.

برگرفته از:

Mansourian, Y. and Ford, N. (2007). "Web searchers' attributions of success and failure: an empirical study". *Journal of Documentation*, Vol. 63 No. 5, pp. 659-679.

۱۸. اذعان، تقدیر و تشکر (ذکر نام افراد یا مراکزی که در مقاله مشارکت داشته اند)

معمولاً در انتهای مقالات علمی به نام افراد یا سازمانهایی که به نحوی در انجام پژوهش گزارش شده نقش داشته اند اشاره می شود. به عنوان مثال، موسسه یا سازمانی که پشتیبان مالی پژوهش بوده، کسانی که در گردآوری یا تحلیل داده ها نقش داشته اند، افرادی که به پرسشنامه ها پاسخ داده یا در مصاحبه مربوط به آن پژوهش شرکت کرده اند و گاهی نیز از داوران مقاله به دلیل نکات مفیدی که تذکر داده اند تشکر می شود. البته بدیهی است در مواردی از این افراد با ذکر نامشان تقدیر می شود و در مواردی که این امکان وجود ندارد فقط به دلیل نقشی که داشته اند مورد تقدیر قرار می گیرند. مثلاً بر اساس اخلاق پژوهش نمی توان نام شرکت کنندگان در مصاحبه برای انجام یک تحقیق را ذکر کرد و فقط کافی است از آنان به خاطر نقش مثبتی که در انجام تحقیق داشته اند تشکر شود. همچنین در این بخش از مقاله می توان توضیحاتی تکمیلی نیز در خصوص مقاله ارائه نمود. مثلاً اگر گزارشی از تحقیق مذکور قبلاً به صورت شفاهی در کنفرانسی ارائه شده است می توان به جزئیات آن کنفرانس و یا به موارد مشابه در این بخش اشاره کرد. پاراگراف ذیل نمونه تقدیر در یک مقاله است:

Acknowledgments

This study was supported in part by a Bentley College Faculty Affairs Committee grant. We gratefully acknowledge this support. An earlier version of this article was included in the proceedings of the 2003 IEEE International Conference on Information Technology: Coding and Computing in Las Vegas, Nevada. We are thankful for the insightful comments by the editors and reviewers of all versions of this article.

Wendy Lucas and Heikki Topi, (2004). Training for Web Search: Will It Get You in Shape? *Journal of the American Society for Information Science*, 55(13):1183–1198

۱۹. منابع مورد استفاده و گاهی ذکر منابعی برای مطالعه بیشتر

تمام منابعی که به نحوی در مقاله استفاده شده اند باید با ذکر مشخصات کتابشناختی و بر اساس شیوه نامه مورد نظر مجله مورد نظر تدوین شوند. بر اساس تقسیم بندی حری (۱۳۸۱، ص. ۹۶) به طور کلی دو شیوه اصلی استناد

عبارتند از استندهای درون متنی و استندهای برون متنی که جزئیات مربوط به هر یک در انواع شیوه نامه ها موجود است و در حین برگزاری کارگاه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. شیوه هایی مانند APA و MLA که مطابق قواعد آنها مشخصات کوتاهی از ماخذ پس از نقل مطلب در متن نوشته می شود درون متنی هستند. در مقابل در شیوه های برون متنی مثل شیوه نامه شیکاگو و ونکور سند مورد ارجاع در جایی خارج از متن مورد استناد قرار می گیرد. ضمناً از دیدگاهی دیگر نیز می توان استنادها را به دو دسته استندهای رسمی و غیر رسمی تقسیم بندی کرد. استندهای رسمی معمولاً به منابع چاپی مثل کتاب و مجله صورت می گیرد و استندهای غیر رسمی به منابع منتشر نشده مثل جزوه های درسی یا سخنرانیهای ارجاع می دهند.

آنچه در اینجا اهمیت دارد اشاره به خطاهای ممکن در زمان استناد است که باید نسبت به آنها آگاه بود. حری و شاهبداغی (۱۳۸۵) این خطاها را به دو دسته خطاهای صوری و محتوایی تقسیم کرده اند. آنان ۱۴ مورد خطای محتوایی و ۴ مورد خطای صوری را شناسایی کرده اند. خطاهای محتوایی عبارتند از: ذکر نکردن منبع مورد استناد به قصد سرقت ادبی، ذکر نکردن منبع واسط و استناد به منبع اصلی بدون مراجعه به آن، انتقال اشتباهات استنادی موجود در منابع واسط به زنجیره های بعدی استناد، استناد به منبعی بدون مراجعه به آن و حتی در مواردی بدون وجود خارجی منبع، استناد کذب به افراد موثق، جعل داده ها و اطلاعات یک مدرک، نادیده گرفتن یا پنهان کردن داده های مدرک مورد استناد، عدم تسلط کافی به متن مورد استناد، عدم تسلط بر مهارت های نوشتاری و عدم ایجاد پیوند میان متن مقاله و مدرک مورد استناد، عدم تشخیص زمان صحیح استناد، عدم تشخیص جایگاه صحیح استناد و سرانجام عدم توانایی در بهره مندی مناسب از شکل های مختلف استناد.

خطاهای صوری خطاهایی هستند که عمداً یا سهواً در اطلاعات کتابشناختی منابع مورد استناد رخ میدهند. حری و شاهبداغی (۱۳۸۵) به چهار مورد از این خطاها اشاره کرده اند که عبارتند از: خطاهای مربوط به استناد در متن که در ارتباط با جایگاه عبارت یا شماره استناد است، خطاهای مربوط به سطوح توصیف و ثبت اطلاعات نادرست، خطاهای مربوط به علایم سجاوندی در ذکر منابع و خطاهای مربوط به ترتیب حضور منابع در فهرست مآخذ.

۲۰. پیوستها (مثل واژه نامه تخصصی، متن پرسشنامه یا معرفی نویسندگان)

چنانچه ارائه اطلاعات تکمیلی مثل متن پرسشنامه و موارد مشابه بتواند به تبیین بیشتر موضوع مقاله کمک کند لازم است موارد مذکور به صورت پیوست به مقاله افزوده شوند. گاهی نیز در بعضی مجله ها از نویسندگان می خواهند که شرح مختصری از سوابق علمی خود را ضمیمه کنند. متن ذیل نمونه ای از این موارد است:

About the author

Yazdan Mansourian is assistant professor in the Department of Educational Technology at Tarbiat Moallem University, Tehran, Iran. He has a BSc in Agricultural Engineering and Plant Breeding from Guilan University and an MA in Library and Information Science from Ferdowsi University of Mashhad, Iran. He completed his PhD in 2006 in the Department of Information Studies at the University of Sheffield. Yazdan worked as a reference librarian and an administrator of information services in the main library of Ferdowsi University from 1998-2001. He also worked as an expert on

information services in the Public and International Relations Office of Mashhad municipality between 2001 and 2002. Yazdan's research interests include the invisible web, web information seeking and interaction, qualitative research in LIS in general and grounded theory in particular, information literacy, advanced interfaces for information retrieval, user-oriented aspects of human-computer interaction, and the interaction of end users with the web-based search tools focusing primarily on users' conceptualizations of their unsuccessful searches. Besides publishing several articles in English and Persian, he is co-author of a book about serials management in libraries. He also works as the director of the Research Committee of ILISA (Iranian Library and Information Science Association) since March 2007. Yazdan Mansourian can be contacted at: y_mansourian@yahoo.com

❖ تمرین: با توجه به مباحث مطرح شده و موارد ۲۰ گانه مطرح شده در این کارگاه آیا می‌توانید در مورد موضوع مورد علاقه خود ساختار یک مقاله علمی را تدوین کنید؟

فصل چهارم: انواع مقاله های علمی

مقاله های علمی نه تنها با انگیزه های گوناگون بلکه با رویکردهای متفاوت و شیوه های مختلف منتشر می شوند. در این جزوه به شش نوع اصلی مقاله ها اشاره می شود.

• مقاله های مروری^{۳۳}

مقاله های مروری به بررسی یک حوزه ی پژوهشی می پردازند و روند مطالعات و پیشرفتهای آن حوزه را ترسیم می کنند. معمولا دو گروه از پژوهشگران به نگارش مقاله های مروری اقدام می کنند. گروه اول پیشکسوتان و محققان صاحب نام یک حوزه پژوهشی هستند که اغلب به دعوت مجله ها مقاله های مروری می نویسند و بدین ترتیب خطوط اصلی تحقیق در حوزه مورد مطالعه را به تصویر می کشند. گروه دوم پژوهشگرانی هستند که به تازگی وارد این حوزه موضوعی شده و در حین انجام مراحل مقدماتی یک طرح بلند مدت قرار دارند و برای بررسی جوانب کار خود اقدام به نگارش مقاله های مروری می کنند.

مقاله های مروری اگر با رویکرد تحلیلی و انتقادی نوشته شوند از ارزش بالایی برخوردارند و بسیار مورد توجه پژوهشگران قرار می گیرند. بویژه این نوع مقاله ها در کسب آگاهی در مورد پیشرفتهای انجام شده و زمینه های موجود برای تحقیق در هر رشته اهمیت دارند. مقاله های مروری معمولا تعداد زیادی استناد در پی دارند و از این رو نیز خود به دفعات بیشتری مورد استناد قرار می گیرند. در مورد این نوع مقاله ها در طول برگزاری کارگاه توضیحات مفصلی ارائه خواهد شد.

• مقاله های پژوهشی^{۳۴}

^{۳۳} Review Papers

مقاله های پژوهشی گزارش پیشرفت یا گزارش نهایی پروژه های تحقیقاتی را در بر می گیرند. این آثار یافته های علمی حاصل از پروژه های تحقیقاتی را منتشر کرده و در مجله های علمی - پژوهشی چاپ می شوند. این مقاله ها الزاما نباید در پایان تحقیق نوشته شود و می توان در طول یک پروژه مقاله های متعددی از پیشرفت آن به رشته تحریر درآورد. شیوه های موثر در این زمینه در کارگاه مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت و چگونگی تدوین گزارشهای پیشرفت کاری که ارزش یک مقاله علمی مستقل را داشته باشند آموزش داده خواهد شد.

• گردآوری^{۳۵}

مقاله های گردآوری از این جهت که به منابع متعدد اشاره می کنند به مقاله های مروری شبیه هستند اما با آنها تفاوت دارند. مقاله های مروری تصویری از یک حوزه پژوهشی را ترسیم نموده و زمینه های موجود را برای تحقیقات بیشتر معرفی می کنند. در حالی که مقاله های گردآوری الزاما و همواره در جهت تامین چنین هدفی تدوین نمی شوند. این مقاله ها بر یک موضوع مشخص تمرکز داشته و آراء مختلف را در آن مورد ارائه می کنند.

• نقد و بررسی^{۳۶}

نقد آثار منتشر شده در یک رشته نشانه ای از پویایی آن رشته محسوب می شود و خبر از وجود تعامل سازنده میان محققان آن می دهد. خوشبختانه تقریبا همه مجله های علمی به ویژه مجله های انگلیسی زبان بخش ویژه ای به انتشار نقد آثار اختصاص میدهند. حتی فراتر از این مجله هایی وجود دارند که اختصاصا به انتشار مقالات نقد و بررسی می پردازند. این نشریه ها معمولا در عنوان خود کلماتی مثل Annual review of or Review of را دارند. همه ما با مقاله های نقد کتاب آشنا هستیم اما مقاله هایی نیز در مجله های خارجی چاپ می شوند که به نقد و بررسی مقاله های چاپ شده می پردازند. از آنجا که انتشار مقاله های نقد و بررسی به گسترش فرهنگ نقد سازنده در یک رشته کمک می کند چاپ این نوع مقاله ها در دراز مدت به بهبود کیفیت کارهای علمی در جامعه علمی منجر می شود. امید آنکه این رویکرد در مجله های داخل کشور نیز گسترش یابد.

• گزارش پیشرفت^{۳۷}

یکی از انواع مقاله های علمی که از جهات مختلف مورد توجه پژوهشگران است گزارشهای پیشرفت کار است. انگیزه های مختلفی برای انتشار این نوع مقاله ها وجود دارد که عبارتند از:

- بیان آنچه تا کنون در یک پروژه آموخته اید. آموخته های شما می تواند در باره اهمیت موضوع مورد مطالعه، دشواریهای تحقیق در آن موضوع بخصوص، یا کسب اطلاع از زمینه های تازه برای کار بیشتر در آن حوزه باشد.
- تشریح داستان توسعه یک پروژه از ابتدا تا کنون

^{۳۴} Research Papers

^{۳۵} Collected Works

^{۳۶} Book reviews

^{۳۷} Work-in-progress reports

- تبیین آنچه از مرور نوشتارها آموخته اید
- توصیف حاصل از برداشت شما از پیشرفت پروژه
- گزارش نتایج اولیه ای که کسب کرده اید حتی نتایجی کاملاً اولیه و ابتدایی از مراحل مقدماتی یک پروژه
- تبیین تجربه هایی که برای دیگران نیز مفید است
- ❖ تمرین: چنانچه در حال حاضر در انجام یا تدوین یک پروژه تحقیقاتی مشارکت دارید، آیا می توانید چند مورد گزارش پیشرفت کار برای آن توصیه کنید.
- ❖ تمرین: آیا اکنون با توجه به مباحث مطرح شده می توانید در مورد موضوع مورد علاقه خود یک مقاله مروری تدوین کنید اگر پاسخ مثبت است چه ویژگیهایی برای آن در نظر می گیرد و اگر پاسخ منفی است به نظر شما چه مانع یا موانعی بر سر راه شما وجود دارد؟

فصل پنجم: چگونه کسب عادت به نوشتن

یکی از گامهای اصلی در انتشار مقاله کسب عادت به نوشتن و استفاده از فرصتهای کوتاه در این خصوص است. منظور از عادت به نوشتن رسیدن به مرحله ای است که یک فرد با تمایل درونی و با رغبت به نوشتن بپردازد و این کار را به طور مستمر انجام دهد بی آنکه از انجام آن دچار ملال و خستگی زود هنگام شود. افرادی که عادت به نوشتن دارند امر نگارش را به عنوان یکی از امور روزمره خود در ذهنشان تثبیت کرده اند و از این کار لذت می برند. برای کسب این عادت شاید بتوان گامهای ذیل را مفید دانست:

- نگارش درباره آنچه می خوانید و پیوند آن با آنچه که انجام می دهید
- اگر روزانه درباره آنچه مطالعه می کنیم حداقل چند سطری بنویسیم و یافته های جدید را با دانسته های قبلی خود پیوند دهیم به تدریج توان نگارش ما افزایش خواهد یافت و عادت به نوشتن در ما شکل خواهد گرفت. کسب این عادت خود زمینه ساز اصلی رغبت بیشتر به نگارش مقاله علمی خواهد بود.
- اولویت بندی نگارش
- موضوعات بی شماری برای نوشتن وجود دارند اما برای هر فرد موضوعاتی مطرح است که از اهمیت ویژه ای برخوردارند. پیشنهاد می شود با اولویت بندی موضوعات مورد علاقه و مهم نوشتن را به طور مستمر انجام دهیم که این امر خود به تدریج منجر به کسب عادت به نوشتن خواهد شد.
- اختصاص زمانی خاصی به نوشتن
- موفقیت در نگارش علمی مستلزم برنامه ریزی برای آن و اختصاص زمان خاصی به نوشتن است. نوشتن فرایندی است مستمر و زمان بر و لازم است جای خاصی برای آن در برنامه روزانه خود اختصاص دهیم در غیر این صورت به صورتی مقطعی به نوشتن خواهیم پرداخت و عدم استمرار در این امر از احتمال موفقیت ما می کاهد.
- نوشتن همزمان با خواندن
- اگر مطالعه فعالانه صورت پذیرد و در حین خواندن منابع گوناگون به نوشتن در باره آنچه می خوانیم بپردازیم بهترین تمرین را برای کسب عادت به نوشتن انجام داده ایم. در این صورت تنها کافی است که با بیان خود مطالب خوانده شده را بازنویسی کنیم.

- عدم همزمانی نگارش و ویرایش
- هرگز نگارش و ویرایش را همزمان انجام ندهید چرا که این دو امر فرایندهای جداگانه ای هستند و تحقق هر دو در یک زمان بسیار دشوار خواهد بود. حتی نویسندگان حرفه ای نیز از ویرایش متنی که می نویسند بی نیاز نیستند و آنان نیز نوشته های خود را بارها ویرایش می کنند.
- تعیین پاداش برای نوشتن و تنبیه برای ننوشتن!
- ❖ تمرین: با توجه به مباحث مطرح شده به نظر شما آیا باید قبل از نوشتن به تمام جزئیات موضوع مورد بررسی توجه کرد یا فقط وجود طرحی اولیه و کلی برای شروع کافی است. لطفا دلایل خود را توضیح دهید.

فصل ششم: تکنیک نگارش آزاد

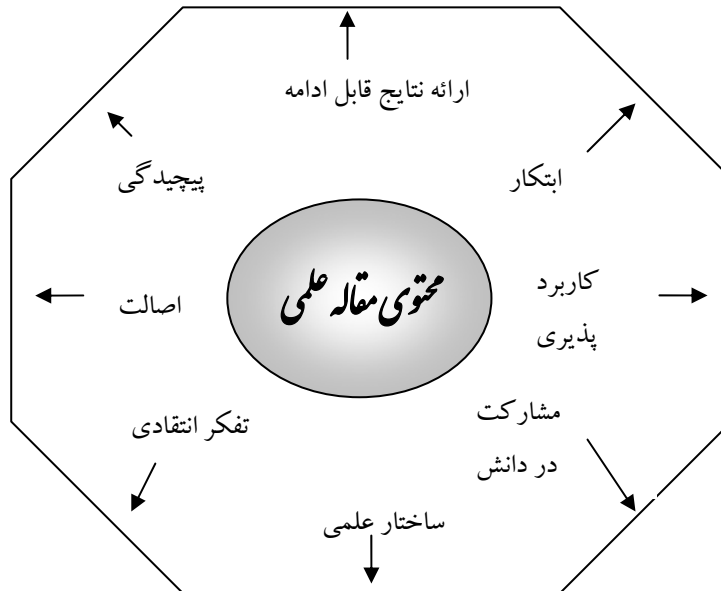
کسب مهارتهای نگارشی فقط از طریق تمرین عملی و ممارست در این امر ممکن است. طرح مبانی نگارش علمی در این کارگاه فقط مقدمه ای برای کار مستمر در این زمینه است. یکی از تکنیکهایی که به کسب مهارتهای نگارشی کمک می کند تکنیک نگارش آزاد است. منظور از نگارش آزاد نوشتن در مورد یک موضوع بدون توجه به قواعد گرامری و املائی و فقط به منظور انتقال اندیشه ها از ذهن نویسنده بر کاغذ و به عنوان مقدمه ای بر نگارش اصلی است. در این مرحله نویسنده نباید نگران خطاهای احتمالی در گرامر و املاء باشد و ذهن خویش را آزاد بگذارد تا بدون درگیر شدن با قواعد نگارشی فقط به انتقال اندیشه بر روی کاغذ پردازد. بدیهی است آنچه از طریق نگارش آزاد حاصل می شود فقط در حد یک پیش نویس است و نیاز به ویرایش دارد. فواید این روش عبارت است از: به عنوان مقدمه ای بر نوشته اصلی، روشی برای غربال موضوع، استفاده از فرصتهای کوتاه نوشتن، ایجاد عادت به نوشتن، کسب مهارت در نوشتن، پرهیز از ویرایش زود هنگام، افزایش اعتماد به نفس، و تعیین موانع و یافتن راهکارها.

- ❖ تمرین: درباره یکی از زمینه های پژوهشی مورد علاقه خود که می تواند مبنای یک مقاله علمی به زبان انگلیسی باشد، آزادانه و بدون توقف نظرات خود را به مدت ۱۰ دقیقه مکتوب کنید.

فصل هفتم: ویژگیهای یک مقاله علمی قابل قبول

اکنون که ساختار مقاله های علمی و شیوه های کسب عادت به نوشتن مطرح گردید لازم است به ویژگی های مقاله های علمی قابل چاپ و از آن مهمتر مقاله های قابل استناد پردازیم. تاکید بر قابل استناد بودن مقالات در اینجا به دلیل اهمیت و جایگاه استناد به آثار پژوهشگران در ارزیابی تأثیر گذار بودن آنان در یک حوزه پژوهشی است. به بیان دیگر هر گاه بخواهیم میزان اثرگذاری نویسنده ای را در یک موضوع نشان دهیم آنچه بیش از تعداد مقاله های او اهمیت دارد تعداد استنادهایی است که به آثارش داده شده است. به طور خلاصه می توان ویژگیهای یک مقاله علمی قابل قبول در مجله های بین المللی را در ۸ جنبه در نظر گرفت. به بیان دیگر نگارش علمی وقتی موفق است که از ویژگیهایی که در شکل ۲ نشان داده شده است برخوردار باشد. این ویژگیها عبارتند از: برخورداری از ساختار علمی،

انسجام، یکدستی و وضوح لازم، برخورداری از پیچیدگی کافی^{۳۸}، اصالت^{۳۸}، برخورداری از تفکر انتقادی^{۳۹}، مشارکت در دانش^{۴۰}، ابتکار و بیان ایده های نو، کاربرد پذیری، و ارائه نتایج قابل ادامه.

شکل ۲: هشت وجهی معیارهای ارزیابی مقاله های علمی

❖ تمرین: با توجه به هشت ویژگی مطرح شده در شکل ۲ موضوعی را در رشته تخصصی خود در نظر بگیرید و چگونگی ایجاد این هشت ویژگی را در آن ذکر کنید.

فصل هشتم: روشهای بیان اصالت یک پژوهش در مقاله

بدیهی است که همواره در ارزیابی و امتیازدهی به طرحهای پژوهشی اصالت موضوع^{۴۱} یکی از امتیازهای آن محسوب می شود. نکته قابل توجه در این زمینه چگونگی بیان این اصالت و دفاع از آن در مقاله است. در اینجا به چند مورد اشاره می شود که ذکر آنها در مقاله شما می تواند در این زمینه مفید باشد. خوشبختانه وجود حتی یکی از موارد ذیل برای اثبات اصالت یک طرح پژوهشی کافی است.

- اجرای تحقیقی که قبلاً انجام نشده است
- بدیهی است هر تحقیقی که برای نخستین بار انجام شود به گسترش مرزهای دانش کمک می کند و می تواند زمینه ساز پژوهشهای آتی باشد و به همین دلیل اصیل محسوب میشود.
- بیان یک ایده تازه به نحوی که قبلاً انجام نشده

³⁸ Originality

³⁹ Critical Thinking

⁴⁰ Contribution to Knowledge

⁴¹ Originality

مشارکت در دانش و اثبات اصالت یک پژوهش می تواند جنبه های مختلفی داشته باشد که یکی از آنها همین بیان ایده های نو است. حتی اگر این ایده ها در یک مقاله فقط در حد طرح موضوع و اشاره به اهمیت آن آورده شود باز هم دلیلی بر اصالت مقاله به شمار می آید.

- استنتاج از ایده های دیگران از زاویه ای نو

تبیین مبانی نظری هر رشته از مسئولیت های دشوار پژوهشگران آن رشته محسوب می شود. به بیان دیگر پویایی هر رشته به نحو قابل توجهی به تبیین بنیادهای نظری آن بستگی دارد و این مهم از رهگذر تلاشهای افرادی حاصل می شود که توانایی استنتاج ایده های موجود را از زوایای نو دارند. بنابراین اگر مقاله ای واجد این شرط باشد حتی اگر در حد طرح موضوع مطرح گردد اصیل خواهد بود.

- انجام یک تحقیق در یک کشور برای اولین بار

هیچ تحقیقی در خلاء صورت نمی پذیرد و همواره متأثر از مؤلفه های پیدا و پنهانی است که در زمینه^{۴۲} تحقیق وجود دارند. از این رو هر گاه پژوهشی برای نخستین بار در یک کشور انجام شود حتی اگر این تحقیق قبلاً نیز در کشور دیگری انجام شده باشد اصیل محسوب می شود. در واقع اصالت چنین پژوهشی ناشی از عوامل زمینه ای^{۴۳} است که متغیرهای تحقیق را تحت تأثیر قرار می دهند. بویژه این رویکرد در مطالعات علوم انسانی و اجتماعی اهمیت بسزایی دارد، چرا که عوامل انسانی جزء لاینفک این حوزه ها به شمار می آیند و این عوامل به شدت تحت تأثیر مؤلفه های زمینه ای قرار می گیرند. مثلاً اگر پژوهشی درباره نگرش کاربران اینترنت نسبت به خدمات الکترونیکی بانکها در کشوری توسعه یافته انجام شود انتظار می رود تحقیقی مشابه در یک کشور در حال توسعه نتایج متفاوت به بار آورد. تفاوت حاصل نه به دلیل تفاوت در موضوع بلکه به دلیل تأثیر غیرقابل انکار عوامل زمینه ای بروز می کند.

- استفاده از تکنیکهای موجود برای منظوری تازه

در هر حوزه مطالعاتی ابزار و روشهای پذیرفته شده ای وجود دارد که مورد استفاده محققان قرار می گیرند. پژوهشگرانی که با تکیه بر خلاقیت و نوآوری خود توان گذر از قلمرو روش شناختی موجود را دارند امکان اجرای مطالعات اصیلی را خواهند داشت که اصالت آنها بیش از آنکه وابسته به اصالت موضوع مورد بررسی باشد مدیون نوآوری در مبانی روش شناختی پژوهش است.

- گذر از مرزهای روش شناسی رشته خود

گر چه هر یک از حوزه های مطالعاتی مبانی روش شناختی خاص خود را در تحقیق دارند، شباهتها و اصول مشترکی میان آنها میتوان یافت که زمینه ساز خلق پژوهشهای اصیل خواهند بود.

- مشارکت در دانش

مشارکت در دانش به سه شکل رخ می دهد. نخست مشارکت یک تحقیق در مبانی نظری یک رشته است که می تواند ضامن اصالت آن باشد. دوم مشارکت در عمل به منظور حل مشکلی که زمینه ساز انجام پژوهش شده است می تواند این هدف را تأمین کند. سر انجام مشارکت در تدوین خط مشی و تصمیم گیری می تواند دلیلی بر اصالت یک مقاله محسوب شود. البته ممکن است یک کار پژوهشی آنقدر پربار باشد که زمینه را برای تحقق هر سه نوع مشارکت فراهم آورد. با این حال حتی تحقق یکی از سه گزینه فوق برای اثبات اصالت یک اثر کافی است.

⁴² Context

⁴³ Contextual elements

• استمرار یک کار اصیل دیگر

یکی از معیارهای ارزیابی مطالعات تحقیقی سنجش توان آنها در فراهم آوری زمینه لازم برای آیندگان است. به بیانی دیگر در مقایسه دو پروژه ی تحقیقی مشابه پروژه ای امتیاز بیشتری میگیرد که زمینه ساز فعالیتهای گسترده تری است. همه فعالیتهایی که ادامه دهنده ی یک کار اصیل باشند و به کشف افقهای تازه در حوزه مورد مطالعه منجر شوند همچنان از اصالت و ارزش لازم برای انتشار برخوردارند.

❖ تمرین: چنانچه در یک طرح تحقیقاتی مشارکت دارید آیا می توانید دلایل اصالت آن را با توجه به ویژگیهای مطرح شده تبیین کنید؟

فصل نهم: ملاحظات خاص زبانی در نگارش به زبان انگلیسی

بدیهی است که انتشار مقاله به زبان انگلیسی مستلزم آشنایی کامل با قواعد دستوری و مبانی نگارش این زبان است. علاوه بر آن بر کسی پوشیده نیست که نگارش به این زبان برای کسانی که انگلیسی را به عنوان زبان دوم آموخته اند دشواریهای خاص خود را به همراه دارد. از این رو در ابتدا ممکن است نگرانیهایی در مورد میزان موفقیت در نگارش علمی به زبان انگلیسی وجود داشته باشد. برای خلاصه کردن این بحث مسائل مربوط به آن در دو بخش فرصتها و چالشها معرفی می شود.

فرصتهایی که در نگارش علمی به زبان انگلیسی وجود دارد عبارتند از: (۱) خوشبختانه در نگارش علمی به زبان انگلیسی اصل بر ساده نویسی است و این اصل پذیرفته شده به نویسندگان غیر انگلیسی زبان کمک می کند مطالب خود را به راحتی به رشته تحریر در آورند، (۲) تاکید بر تدوین جملات کوتاه و پرهیز از جملات طولانی است، (۳) مطالعه مقاله های منتشر شده توسط صاحب نظران هر حوزه روش خوبی برای آموختن شیوه نگارش است، (۴) زبان انگلیسی زبانی غنی از نظر لغوی به شمار می رود و دایره لغات^{۴۴} موجود در آن بسیار گسترده است و این مسئله ابزار مناسبی در اختیار نویسندگان قرار می دهد تا افکار خود را به راحتی به رشته تحریر در آورند (۵) این زبان در پذیرش لغات جدید و ایجاد لغات تازه بسیار انعطاف پذیر^{۴۵} محسوب می شود. (۶) کاربرد گسترده این زبان در کشورهای مختلف دنیا باعث شده که امروزه بسیاری از افرادی که تولیدات علمی خود را به این زبان منتشر می کند رو به فزونی باشد.

برای بسیاری از این افراد زبان انگلیسی زبان دوم یا حتی سوم آنها محسوب می شود. بنابراین، امروزه با یک نوع انگلیسی جدید به نام انگلیسی بین المللی^{۴۶} مواجه هستیم. از این رو میزان تولیدات علمی به این زبان بسیار است و ما نیز می توانیم با الگو گرفتن از شیوه های رایج در دنیا به انتشار مقاله های خود به زبان انگلیسی پردازیم.

❖ تمرین: متن ذیل را بخوانید و نکات مهم آن را در نوشته های آتی خود در نظر داشته باشید.

⁴⁴ Vocabulary

⁴⁵ Flexible

⁴⁶ International English

A good paragraph has unity: All the sentences have a relationship to one another and to the main idea. The connection between sentences in a paragraph can be shown in several ways, but principally by the use of transitional words and phrases. Transitional words and phrases may be conjunctions, such as and, but, and however, or explanatory expressions, such as for instance, on the other hand, and so on. Transitional words and phrases act as signals. They give directions. They tell where the paragraph is going. In this sense, transitional words and phrases also act to hold sentences together, achieving unity.

Here are some of the most commonly used connecting words and phrases and the purposes they serve.

Purpose	Connecting Word/Phrase
To add another idea	furthermore, in addition, also, moreover, likewise, similarly
To arrange ideas in order or time	first, finally, meanwhile, eventually, next, subsequently, ultimately, at the same time
To add an illustration or explanation	for example, for instance, in other words
To conclude or sum up	hence, therefore, thus, accordingly, in brief, in conclusion, consequently
To connect two contrasting ideas; to differentiate ideas	on the other hand, however, yet, conversely, nonetheless, nevertheless, rather, although, on the contrary
To emphasize or confirm	indeed, naturally, of course, certainly, undoubtedly, admittedly, plainly

بر گرفته از:

Marques, S. (1999). Connections between Sentences [online]. Available at: http://wwwdev.kent.k12.wa.us/KSD/KR/WRITE/GEN/para_index.html

چالشهای نگارش به زبان انگلیسی

چالشهایی که می توان به آن اشاره کرد عبارتند از: (۱) ترجمه تحت الفظی^{۴۷} از زبان فارسی به زبان انگلیسی بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های ساختاری بین این دو زبان معمولاً نتیجه مناسبی در بر ندارد و حتی گاهی نیز برای خواننده انگلیسی زبان می تواند کاملاً بی معنی باشد (۲) کلمه های مترادف معانی متفاوتی در زمینه های گوناگون دارند و عدم آشنایی با این تفاوتها مشکلات بزرگی ایجاد می کند (۳) عدم رعایت یکدستی و ادغام زبان نوشتاری و گفتاری از چالشهایی است که به مقالات علمی آسیب می زند.

❖ تمرین: آیا شما می توانید به فهرستی که در این بخش درباره فرصتها و چالشهای نگارش به زبان انگلیسی مطرح شده موارد دیگری بیافزایید؟

❖ تمرین: متن ذیل که در مورد نگارش علمی است را بخوانید و نکات و مفاهیم اصلی آن را برجسته کنید

A well-written scientific paper explains the scientist's motivation for doing an experiment, the experimental design and execution, and the meaning of the results. Scientific papers are written in a

⁴⁷ Word by Word

style that is exceedingly clear and concise. Their purpose is to inform an audience of other scientists about an important issue and to document the particular approach they used to investigate that issue. Please do not think that good English is not critical in science writing. In fact, scientists try to be so concise that their English should be better than that of workers in other disciplines! If English is not your first language, then proofreading by a native-speaker might be helpful. If you have read scientific papers, you will have noticed that a standard format is frequently used. This format allows a researcher to present information clearly and concisely.

برگرفته از سایت <http://classweb.gmu.edu/biologyresources/writingguide/index.htm>

❖ متن ذیل را بخوانید و موارد مهم آن را مشخص کنید. در این متن به پنج عنصر اصلی در یک مقاله علمی اشاره شده است آیا می توانید پیوندهایی بین این پنج عنصر با بیست جزئی که در قسمتهای قبلی این جزوه آمده بود برقرار کنید؟

Five Elements of a Scientific Paper (IMRAD)

Introduction (I), Materials and Methods (M), Results (R), Analysis (A), Discussion or Conclusion (D)

INTRODUCTION (I)

The Introduction explains why you decided to conduct your research. For example: What questions are you trying to answer? What information about previous research or existing knowledge do you have? How did the existing knowledge help you decide what to do in your own research? The Introduction can also explain how your research continues the work of another project.

MATERIALS AND METHODS (M)

The Materials and Methods section provides a clear description of exactly what you did and how you did it. You should provide enough information so that other people can understand what you did and can duplicate your work.

RESULTS (R)

The Results section presents your data. The Results section should match your Materials and Methods section. That is, if you present temperature data in the Results section, then the Materials and Methods section should say when and how you measured temperature.

Studies about the ecology or behavior of animals often have a section within the Materials and Methods called the Site Description. The Site Description provides information about the habitat around the study area. This information is often important in helping other scientists understand your results.

ANALYSIS (A)

The Analysis section says what the results mean. The Analysis section explains the relationships seen in these data. Patterns that you discovered in the Results section are described in the Analysis section.

DISCUSSION AND CONCLUSION (D)

The Discussion section answers the questions asked in the Introduction. The Discussion section reports the conclusions of your study by answering the question asked in the introduction. For

example: Did you discover what you thought you would find? Were the results different from what you expected? What have you learned from your analysis? The Discussion section is also the place to put ideas about future research studies. You may have answered the big questions you started with, but now the answers lead to new questions. Put those new questions here, in the Discussion.

Once you have written all these sections—I, M, R, A, and D—go back and check your work to see if everything is there, if it's in the right order, and if it makes sense.

برگرفته از سایت

http://www.birds.cornell.edu/schoolyard/research/5elements_sci_paper.html

فصل دهم: اصول چکیده نویسی علمی و انواع چکیده

معمولاً پس از عنوان چکیده نخستین بخشی از هر مقاله است که توسط خوانندگان مطالعه می شود. یک چکیده خوب در واقع تصویری کلی از متن اصلی ترسیم می کند. بر اساس مطالب موجود در چکیده خوانندگان می توانند میزان ربط مقاله را با نیاز اطلاعاتی خود ارزیابی کنند و نسبت به مطالعه متن کامل یا عدم مطالعه آن تصمیم گیرند.

به بیان دیگر، یکی از اهداف چکیده آن است که خوانندگان را در تصمیم گیری نسبت به مطالعه یا عدم مطالعه متن اصلی مقاله یاری کند. از این رو تدوین دقیق چکیده از اهمیت خاصی برخوردار است. از سویی دیگر معمولاً داوران مجله ها نیز قبل از مطالعه متن اصلی چکیده را می خوانند و نوع مطالبی که در چکیده مطرح می شود تصویری در ذهن آنان ایجاد می کند که می تواند بر تصمیم گیری آنان نسبت به پذیرش یا رد مقاله تاثیر گذارد. از این رو، رعایت اصول ذیل در چکیده نویسی توصیه می شود:

۱. چکیده هر اثر تنها پس از پایان نگارش آن نوشته شود. چکیده قبل از پایان اثر در واقع یک مقدمه است.
۲. چنانچه به هر دلیلی (مثلاً در کنفرانسها) مجبور شدید چکیده را قبل از پایان اثر بنویسید در نگارش آن هدف اصلی مقاله را کانون چکیده قرار دهید و پس از پایان اثر چکیده اولیه را بر اساس نسخه نهایی باز نویسی کنید.
۳. قبل از شروع چکیده اهداف اصلی اثر را فهرست نموده و آنها را اولویت بندی کنید. مطالب مهمتر را در ابتدای چکیده با عنوان **Leading Sentences**، (جملات راهنما) و موارد بعدی را با عنوان **Supporting Sentences** (جملات حمایت کننده) فهرست کنید.
۴. ترجیحاً زبان به کار گرفته شده در چکیده را طوری انتخاب کنید که خوانندگان غیر متخصص در حوزه موضوعی مورد نظر بتوانند آن را درک کنند. البته در اینجا منظور از خوانندگان غیر متخصص دانشجویان سالهای نخست رشته مورد نظر است چرا که بدیهی است یک اثر تخصصی را نمی توان به گونه ای نوشت که برای عموم قابل درک باشد و همواره آشنایی با مقدمات موضوع برای درک آن ضروری است.
۵. در به کار بردن واژه های تخصصی و کوتاه نوشتهها دقت کنید و در حد امکان آنها را به اختصار توضیح دهید. از طرفی نیز لازم است با به کار بردن واژه های تخصصی امکان بازیابی را افزایش دهید.
۶. هر جمله یا عبارتی را که به خواننده اطلاع جدیدی نمی دهد حذف کنید.

۷. یک چکیده خوب باید خواننده را به خواندن مدرک اصلی ترغیب کند.
۸. از تکرار عنوان اثر در چکیده خودداری گردد.
۹. انسجام منطقی و یکدستی در ارائه مطالب را رعایت کنید. یکدستی (Consistency) بیشتر به اصول گرامری و نگارشی اشاره می کند (مثلاً اگر در متن یک بار کلمه رایانه را به کار بردیم تا پایان باید رایانه را به کار ببریم نمی توانیم از کامپیوتر استفاده کنیم. منظور از انسجام (Coherency) وجود یک ارتباط منطقی بین جملات است که متن را به صورت تصویری منسجم در برابر دیده خواننده قرار می دهد.
۱۰. به دو دلیل چند روز پس از نگارش چکیده دوباره آن را بخوانید. ۱. بخاطر اینکه با گذشت چند روز از نگارش مطلب امکان بازنویسی آن فراهم می شود، چرا که این بار شما نه به عنوان نویسنده بلکه به عنوان خواننده به چکیده نگاه می کنید. ۲. در هنگام نگارش چکیده ممکن است به دلیل درگیری ذهن با موضوع مورد نظر مواردی از قلم بیفتند که با بازبینی مجدد چکیده می توان آن را مورد اصلاح قرار داد.
- چکیده ها بر اساس ساختار و حجمی که دارند و نوع هدفی که دنبال می کنند به چند دسته تقسیم می شوند که در این جزوه فقط به سه مورد مهم از آنها که در مقاله های علمی کاربرد دارد اشاره می شود.
۱. چکیده تمام نما (Informative): مفصل ترین نوع چکیده است و زمانی استفاده می شود که می خواهیم بیشترین اطلاعات را به خواننده بدهیم. این نوع چکیده در مواردی که رئوس مطالب و اطلاعات سطحی از مدرک مورد نیاز باشد بعنوان جانشین مدرک ایفای نقش می کند. (راولی، ۱۳۷۴)
۲. چکیده راهنما (Indicative): چکیده راهنما در بردارنده تمامی مباحث اساسی و یافته های مدرک اصلی نیست بلکه مطالب کلی و اساسی آن را ارائه می کند. چکیده راهنما بر خلاف چکیده تمام نما نمی تواند جانشین واقعی برای اصل مدرک باشد. این نوع چکیده معمول ترین نوع چکیده در مجله ها است. (راولی، ۱۳۷۴)
۳. چکیده ساختاری یا ساختار یافته (Structured Abstract): این نوع چکیده که بر اساس ساختاری مدون که از قبل مبتنی بر خط مشی هر مجله تنظیم شده است تدوین می گردد. چکیده ساختار یافته طی سالهای اخیر به نحو فزاینده ای مورد توجه مجله های علمی جهان قرار گرفته است.
- مختاری (۱۳۸۴) نشان می دهد که چگونه در این نوع چکیده می توان محتوای موضوعی مدرک را بر اساس طرحی از پیش ساخته شده نشان داد. به عبارتی دیگر این چکیده محتوای مدرک را براساس مقوله های معین و تعریف شده مثل هدف، روشها، یافته ها و نتایج تقسیم بندی و خلاصه می کند که این مقوله ها بر اساس نوع مجله متفاوت است. این نوع چکیده ۴ برتری بر چکیده های سنتی دارد:
- خواننده به راحتی می تواند مطالب مورد نیاز خود را از چکیده استخراج کند.
  - چکیده های تولید شده دارای شکلی استاندارد و سازمان یافته هستند.
  - در وقت خواننده صرفه جویی می شود.
  - تهیه این نوع چکیده برای مولف و چکیده نویس آسانتر است.
- مثالی از این نوع چکیده در ادامه آمده است.

Abstract

Purpose – The purpose of this paper is to explore the implementations and implications of Grounded Theory as an exploratory and inductive research method in the LIS studies. The paper seeks to illustrate the opportunities and challenges that this methodology has brought to the methodological paradigms of LIS research body.

Design/methodology/approach – The paper is based on two blended constituents including a selective literature review and the author's personal experience in using Grounded Theory. Regarding the paper's scope it possesses a holistic approach to the issue and does not examine the results of individual reviewed studies in detail.

Findings – The results suggest that up to now there have been a considerable number of studies in the LIS area that have successfully employed Grounded Theory. Nevertheless, it does not mean that this methodology is applicable in any research context. Accordingly, there is not a unanimous agreement on the usefulness of this methodology in the research community. Nevertheless, these arguments not only did not diminish the value of Grounded Theory but also helped grounded theorists to enhance this methodology's credibility and trustfulness.

Research limitations/implications – Regarding the wide use of Grounded Theory it was not possible to carry out an exhaustive review of all studies that have employed Grounded Theory. However, the reviewed studies in this paper can be considered as a representative of the targeted research body. Providing the research community with an overall image of the applicability of Grounded Theory in LIS research is the main implication of the paper. Future researchers will benefit from the paper by finding out about the nature of this methodology and the aspects that they need to consider.

Originality/value – Although Grounded Theory is a widely used methodology, there are few publications about its applicability in LIS research. Therefore, this paper can contribute to the area through providing a holistic picture of the role of this methodology in LIS research.

Keywords: Libraries, Information science, Research methods

Paper type: Conceptual paper

نمونه یک چکیده ساختاریافته برگرفته از مقاله:

Mansourian, Y. (2006). "Adoption of Grounded Theory in LIS research". *New Library World*, Vol. 107 No. 9/10, pp. 386-402.

فصل یازدهم: معیارهای انتخاب مجله برای انتشار

قبل از ارسال مقاله خود به نشریه های علمی لازم است به نکاتی توجه کنید که ضریب موفقیت شما را در انتشار مقاله افزایش دهد. نخستین قدم بررسی سطح و ضریب تاثیر مجله مورد نظر بر اساس فهرستهای موجود از جمله

فهرست آی آس آی^{۴۸} است. بدیهی است هرچه ضریب تاثیر یک مجله بالاتر باشد افراد تمایل بیشتری برای انتشار در این مجله ها دارند چرا که بالاتر بودن ضریب تاثیر نشان از اقبال بیشتر خوانندگان به مجله مورد نظر دارد.

گام دوم رعایت دقیق قواعد نگارش و مراحل ارسال مقاله بر اساس دستور العمل منتشر شده توسط مجله است. هر مجله شیوه نامه خاص خود را دارد که همه نویسندگان مقاله ها باید این قواعد را با دقت رعایت کنند. بنابراین لازم است قبل از ارسال مقاله خود به یک مجله با مراجعه به بخش مربوط به راهنمای نویسندگان از این قواعد آگاه شده و آنها را در مقاله خود رعایت کنیم.

گام سوم آشنایی با روش و فرایند داوری مقاله در مجله مورد نظر است. معمولاً مجله های علمی مقالات دریافتی را در دو مرحله مورد داوری قرار می دهند. در ابتدا سردبیر مجله با مطالعه اجمالی مقاله دریافتی در مورد مناسب بودن آن و همخوانی رویکرد مقاله با رویکرد اصلی مجله تصمیم گیری می کند. اگر سردبیر مقاله دریافتی را مناسب تشخیص دهد آن را برای داوری علمی حداقل برای دو داور ارسال می کند. آشنایی با این روند برای نویسندگان مفید است که در ابتدا نسبت به همخوانی رویکرد مقاله خود با رویکرد مجله اطمینان حاصل کنند و سپس آن را برای مجله مورد نظر ارسال نمایند.

گام چهارم دقت در نظرات داوران و تدوین پاسخ مناسب به نظر آنان در رفع نقایص مقاله است. از آنجا که فرایند داوری به صورت کاملاً محرمانه صورت می گیرد داوران از نام نویسنده اطلاع ندارند و معمولاً نظراتی که مطرح می کنند بی طرفانه است و به منظور بهبود مقاله ارائه می شود. بنابراین بهتر است که نویسندگان با خوشبینی نسبت به نظرات داوران توجه کنند. به دلیل اهمیت این موضوع فصل جداگانه ای به این موضوع اختصاص داده شده است.

فصل دوازدهم: اصول مکاتبه با مجله های علمی

به طور کلی دو روش ارسال مقاله به نشریه ها وجود دارد. یکی ارسال مقاله از طریق پست الکترونیکی برای سردبیر است و روش دیگر ارسال برخط^{۴۹} می باشد. در روش اول لازم است همراه متن مقاله نامه مختصری^{۵۰} برای سردبیر نوشته شود و در آن توضیحاتی در خصوص مقاله ارائه گردد. لازم است این نامه کاملاً روشن و به اختصار نوشته شود و اگر از طریق پست الکترونیکی ارسال می گردد مشخصات و نشانی کامل نویسنده در قسمت امضا پست الکترونیکی موجود باشد تا امکان مکاتبه با نویسنده مقاله را فراهم آورد. نامه ذیل یک نمونه از این نامه ها است:

Dear Editor,

Please find enclosed a paper entitled "...." I am submitting to your journal to be considered for publication as a research paper. I hope the paper meets the requirement for publication in your journal and I am looking forward to hearing from you.

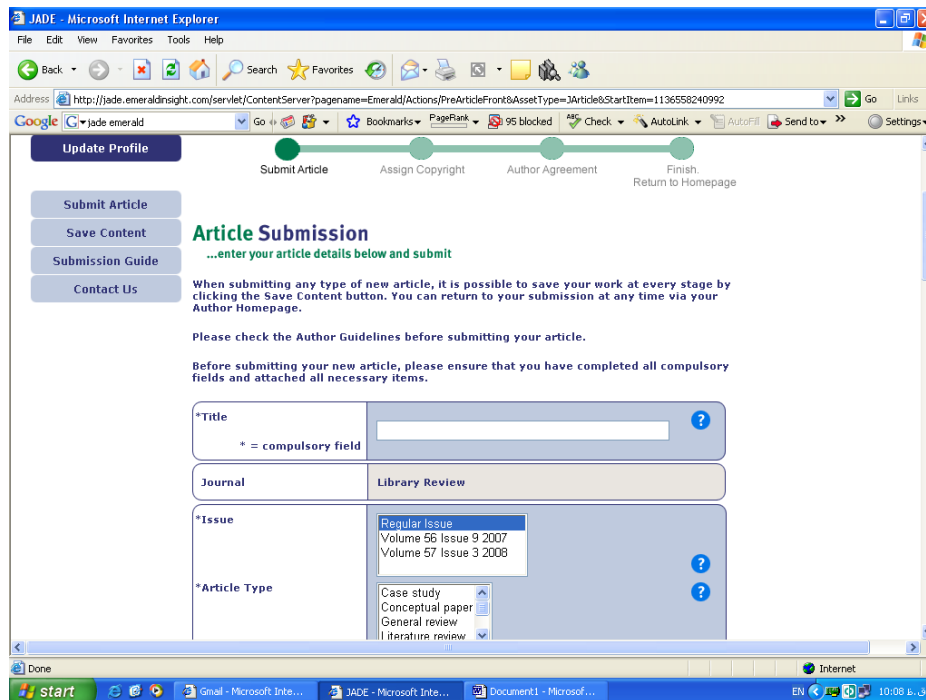
Yours sincerely

⁴⁸ ISI master journal list

⁴⁹ Online submission

⁵⁰ Cover letter

در مواردی نیز امکان ارسال مقاله به صورت برخط وجود دارد که در شکل شماره سه نمونه ای از این سایتها نشان داده شده است و در حین برگزاری کارگاه چگونگی استفاده از این سایتها نشان داده خواهد شد.

شکل شماره سه: نمونه سایتهای مجلات برای ارسال مقاله به صورت برخط

فصل سیزدهم: چگونگی پاسخگویی به نظرات داوران

پس از دریافت نظرات داوران در خصوص مقاله ارسال شده به مجلات لازم است نسبت به ویرایش متن مقاله و تامین نظر داوران اقدام نمود. برای سهولت فرایند انتشار و کمک به سردبیر در تشخیص اصلاحات اعمال شده در متن جدید لازم است در فایلی جداگانه به نظرات داوران به تفکیک پاسخ گفته و علاوه بر آن در نسخه ویرایش شده نیز تغییرات اعمال شده به نحوی مشخص گردد. مثلاً برای این منظور می توان از امکان تغییر زمینه یا تغییر رنگ فونت قسمتهای اصلاح در محیط نرم افزار ورد⁵¹ کمک گرفت. به این ترتیب سردبیر و در صورت نیاز داور به راحتی میتواند تغییرات داده شده را مشاهده کند و از مطالعه تمام متن مقاله و مقایسه نسخه جدید با نسخه اولیه بی نیاز میشود که این امر فرایند بازنگری در متن و آماده سازی آن را برای انتشار سرعت می بخشد. در اغلب موارد داوران خواستار تغییرات جزئی در مقاله هستند اما گاهی نیز تغییراتی کلی را در مقاله توصیه میکنند. اگر این اصلاحات جزئی باشد سردبیر نسخه ویرایش شده را با متن اولیه تطبیق می دهد و دوباره آن را برای داور ارسال نخواهد کرد. اما اگر تغییرات اساسی و کلی بوده باشد سردبیر متن جدید را دوباره برای داور جهت بررسی مجدد ارسال می کند.

⁵¹ MS Word

بسته به تناوب انتشار مجلات و تراکم مقالات دریافتی از یکسو و میزان مشارکت و جدیت داوران در داوری سریع مقالات از سوی دیگر، این فرایند ممکن است از چند هفته تا چند ماه به طول انجامد. با این حال توصیه می شود جهت جلوگیری از اتلاف وقت به محض دریافت نظرات داوران نسبت به ویرایش متن مقاله اقدام نمایید. چنانچه تامین خواسته های داوران به هر دلیل برای شما مشکل است می توانید از سردبیر وقت بیشتری برای این منظور درخواست کنید.

ضمناً که اگر مقاله شما مورد پذیرش نشریه ای واقع نشود این امر الزاماً دلیلی برای کم ارزشی اثر شما به شمار نمی آید. چرا که در بسیاری از موارد سردبیر یا داور مقالاتی را به دلیل عدم همخوانی آنها با رویکرد و اهداف مجله مربوطه مناسب برای چاپ تشخیص نمی دهند. بنابراین این عدم پذیرش نباید شما را از تلاش بیشتر نا امید سازد.

فصل چهاردهم: سخن پایانی

با توجه به بحثهایی که در اینجا مطرح شد می توان نتیجه گرفت که موفقیت در انتشار مقالات علمی علاوه بر دانش تخصصی در هر رشته به عوامل ذیل بستگی دارد:

۱. برخورداری از انگیزه کافی برای تدوین مقالات و پیگیری لازم در طی مراحل انتشار
۲. آشنایی با ساختارها و ویژگیهای پذیرفته شده مقالات علمی در مجله های هر رشته
۳. تسلط کافی به قواعد دستوری زبان و آشنایی با قوانین زبان استاندارد علمی
۴. تدوین ساختار مقاله به شکلی که با استانداردهای موجود همخوانی لازم را داشته باشد

بدیهی است که در این کارگاه امکان پرداختن به تمام جزئیات نگارش مقاله به زبان انگلیسی وجود ندارد و آنچه مطرح شد فقط مقدمه ای است برای شرکت کنندگان در کارگاه برای آشنایی با مبانی نگارش علمی. در پایان ذکر این نکته ضروری است که تمرین و جدیت در امر نگارش اصلی انکار ناپذیر در کسب مهارتهای لازم در این خصوص است. همچنین برخورداری از مهارتهای لازم برای استفاده از نرم افزار ورد فرایند نگارش و تدوین مقاله را برای شما بسیار تسهیل خواهد کرد و شما را از سپردن متن مقاله برای تایپ به دیگران بی نیاز خواهد ساخت. خوشبختانه منابع و کتابهای فراوانی برای آشنایی با این نرم افزار و امکانات آن وجود دارد. مثلاً شهبازی (۱۳۸۶) منبع مناسبی در این زمینه محسوب می شود که به سادگی مهارتهای مورد نیاز شما را در این زمینه آموزش می دهد. امید است به زودی شاهد انتشار مقالات شما در مجله های بین المللی باشیم.

منابع فارسی و لاتین

- ابوالحسنی، محسن. (۱۳۸۱). چگونه مقاله علمی بنویسیم و آنرا به چاپ برسانیم. تهران: انستیتو پاستور ایران.
- حرّی، عباس. (۱۳۸۱). فرهنگ بزرگ سخن، ذیل "استناد" و "استناد کردن".
- حرّی، عباس. (۱۳۸۵). آیین نگارش علمی تهران: نهاد کتابخانه های عمومی کشور.

- حری، عباس و شاهبداغی، اعظم. (۱۳۸۵). شیوه های استاد در نگارشهای علمی: رهنمودهای بین المللی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- پریرخ، مهری و فتاحی، رحمت الله. (۱۳۸۴). راهنمای نگارش مرور نوشتارها و پیشینه پژوهش در حوزه های علوم انسانی و اجتماعی. تهران: نشر کتابدار.
- راوی، جنیفر. (۱۳۷۴). "نمایه سازی و چکیده نویسی". ترجمه جعفر مهرداد. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
- شهبازی، رحیم. (۱۳۸۶). دستنامه واژه پردازی فارسی و لاتین. تهران: نشر کتابدار.
- طوسی، بهرام. (۱۳۸۲). راهنمای پژوهش و اصول علمی مقاله نویسی. مشهد: نشر تابران.
- مختاری، حیدر. (۱۳۸۴). چکیده ساختاری و نقش آن در فشرده سازی اطلاعات علوم پزشکی و بهداشتی. فصلنامه کتاب. دوره ۱۶، شماره ۴. ص. ۷۹-۷۳.

- Karls, J. B. and Szymanski, R. (1990). The Writer's Handbook: A Guide to the Essentials of Good Writing. Lincolnwood, Illinois, National Textbook Company.
- The Writer's Handbook (2007). Writing Center of the University of Wisconsin at Madison at <http://www.wisc.edu/writing/Handbook/index.html>

منابعی برای مطالعه بیشتر

- Albert, T. (2000). Winning the Publication Game: How to Write a Scientific Paper without Neglecting your Patient, 2nd edition. Abingdon: Radcliffe.
- Birjandi, Parviz, Alavi, Mohammad, Salmani Nodoushan, Mohammad Ali. (2007). Advanced Writing. Tehran, Zabankadeh.
- Day, A. (1996). How to Get Research Published in Journals, Aldershot: Gower.
- Huff, A. S. (1999). Writing for Scholarly Publication. London: Sage.
- Murray, R. (2007). Writing for Academic Journals. Maidenhead, Open University Press.
- Swales, J.M. and Feak, C.B. (1994). Academic Writing for Graduate Students: Essential Tasks and Skills. Ann Arbor, MI: University of Michigan
- White, Nancy. (2001). Writing Power. New York, Simon & Schuster.

پیوستها

در این قسمت گزیده ای از متون انگلیسی که در مورد شیوه های نگارش حاوی نکات مفیدی است برای مطالعه بیشتر آورده شده است. در تمام موارد منبع اطلاعات برگرفته شده ذکر شده است که می توانید برای استفاده بیشتر از آنها به متن اصلی هر یک مراجعه کنید.